

Vanhemmuuden ruumiillisuudesta

PAULIINA SJÖBERG

TIIVISTELMÄ**PÄIVÄYS:**

TEKIJÄ Pauliina Sjöberg	KOULUTUS- TAI MAISTERIOHJELMA Tanssijantaiteen maisteriohjelma
KIRJALLISEN OSION / TUTKIELMAN NIMI Vanhemmuuden ruumiillisuudesta	KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET) 67 s.
TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI Outoliini, ensi-ilta 13.2.2023 Teatterikorkeakoulun studio 2 Koreografi:Laura Jantunen. Säveltäjä:Leevi Räsänen. Dramaturgi:Pipsa Enqvist. Valosuunnittelija:Ilmari Pesonen. Lavastaja:Miina Kujala. Tanssijat:Pääsky Miettinen, Pauliina Sjöberg, Laura Jantunen ja Sofia Keto-Tokoi. Puvustus ja ryijyt: Laura Jantunen. Juliste:Sirku Rosi Taiteellinen osio on Teatterikorkeakoulun tuotantoa ☒ Taiteellinen osio ei ole Teatterikorkeakoulun tuotantoa (tekijänoikeuksista on sovittu) ☐ Taiteellisesta osiosta ei ole tallennetta ☐	
<p>Kirjallisessa opinnäytteessäni tarkastelen vanhemmuuden ruumiillisuutta ja siitä käsin avautuvaa taiteellista soolopraktiikkaani sekä tämän praktiikan prosessuaalista rakentumista osaksi taiteilijuuttani. Tekstikokonaisuuteni muodostaa laajentuneen vastauksen tanssijantaiteen maisteriopintojen hakuprosessissa esitettyihin kysymyksiin koskien sen hetkisiä keskeisiä taiteellisia kysymyksiäni sekä tavoitteitani mahdollisissa maisteriopinnoissa. Aloitan matkani raskauden ruumiillisuutta käsittelevästä osasta, joka piirtää näkyväksi lähtöpuolesta, eräänlaisen alien-tilan, jonka kautta noston pintaan vanhemmuuteen kytkeytyviä kysymyksiäni hoivasta, sukupuolen representaatiosta ja itsemäärittelystä. Ruumiistaan vieraantumisen kokemukset ja samastumispinnan etsiminen koronapandemian keskellä, lähtevät kiinnittämään ajattelua toisiin taiteilijoihin ja ajatusten verkostoihin. Käyn keskustelua raskauden kokemisesta ja kirjoittamisen tavasta Maggie Nelsonin <i>Argonautit</i> -teoksen kanssa ja peilaan ajatuksiani vanhemmuuden toisin tarkastelusta dramaturgi Even Minnin radioesseeeseen, <i>Äitini on Alien</i>. Tästä sukellan kohti käyttämäni kielen ja teoreettisen viitekehyksen availua osassa käsitteet, jossa nojaan muun muassa tutkija, kirjailija Sophie Lewisin jäsenyyseen perheenmuodostuksesta ja aavan ajatuksiani sukupuolesta kirjailija, kuraattori Legacy Russellin teoksen <i>Glitefeminismi – Manifesti</i> kautta.</p> <p>Jatkan kirjoittamalla maisteriopintojen ensimmäiseen syksyyn sijoittuvasta soolotyöstäni <i>we share waters</i>. Tässä osassa kuvaan konkreettisesti sooloteoksen rakentumisen kerroksia, sekä soolopraktiikan syntyyn liittyvää prosessia ja olosuhdetta. Kirjoitan lukijalle ja itselleni näkyväksi taiteellista ajattelua, kysymyksiäni ja työni tematiikkaa. Kuvaan näiden siirtymistä työn edetessä esityksen tapahtumaa näyttämöllisiksi kuviksi. Pohdin työtä, vanhemmuutta ja taiteilijaksi kasvamista, sekä näitä tukevia rakenteita ja taiteelliseen dialogiin asettumista. Käyn keskustelua työskentelyäni tukeneiden toimijoiden kanssa ja suhteutan työni suuntia esiin nostamiini ajattelijoihin. Lisäksi pohdin, kuinka vanhemmuuden ja tanssijantaiteen koulutusohjelman yhteen kietoutuminen on kokemukseni mukaan mahdollistunut.</p> <p>Soolotyöskentelyä koskevassa toisessa osassa kirjoitan taiteellisen praktiikkani laajentumisesta ja opintojen puitteissa tapahtuvista erilaisista kokeiluista ajallisesti useaan osaan levittäytyvässä kokonaisuudessa Demoprosessi. Tässä osassa kirjoitan myös näkyväksi työstä ulos rajautuneita osia, mahdollisia työtä jatkavia ajatuksia. Käsitelen laajasti taiteellisia referenssejäni, pohtien positioitumistani suhteessa esitystaiteen kentän toisiin toimijoihin. Koreografi Dana Michelin teokset, New Fam kollektiivin esitys <i>Babymmalian</i> sekä koreografi Sheena McGrandlesin autofiktiomusikaali <i>DAWN</i>, asettuvat peilikseni jäsennessäni työni muotoja, sisältöjä ja esteettisiä asetuksia. Työn verkostoja kartoittava kirjoittaminen on pyrkimykseni osoittaa läpinäkyvästi niitä vaikutteita, joista käsin oma vasta muotoutuva taiteellinen praktiikkani sanallistuu ja piirtyy esiin. Taiteellista opinnäytetyötäni <i>Outoliini /Oddling</i>, kosketan tämän osan sisäisyydestä käsin luoden kytköksiä teoksen koreografi Laura Jantunen <i>Somagics</i> -praktiikan ja oman taiteellisen praktiikkani välille. Avaan syntyneen taiteellisen praktiikkani valumista toisiin taiteellisiin prosesseihin ja sen vakiintumista esiintyjäntyöllisiä strategioita rakentavaksi pohjaksi kollektiivisessa työskentelyssä.</p> <p>Koskettelen kirjoituksellani monia eri alueita sekä pohdin sitä, kuinka kirjoittamisen tapa jatkaa ruumiillisen praktiikkani tuottamaa maastoa. Merkkaan ja merkitsen erilaisia resonaatiopintoja ja ajattelijoita, joihin palata ja syventyä taiteellisen työn yhä jatkuessa. Kirjallisen työni lopuksi liitän mukaan luvun loppupäätelmistä suhteessa kirjoittamisen kautta avautuneeseen ajatteluun ja taiteellisen työskentelyni avaamiin mahdollisiin tuleviin suuntiin. Tarkastelen myös opintojen ja kirjallisen työni alussa piirtämäni haaveiden, toiveiden ja tavoitteiden tilaa.</p>	
ASIASANAT vanhemmuus, ruumis, esiintyjäntyö, tanssijantaide, äitimin, esitystaide, autofiktio, tunnustuksellisuus, ympäristö	

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
2. RASKAUDEN RUUMIILLISUUDESTA	6
2.1. <i>Raskauden ruumiillisuudesta</i>	6
2.2. <i>Haaveista, toiveista ja tavoitteista</i>	10
2.3. <i>Synnytyksen jälkitila</i>	10
2.4. <i>Sharenting ja tunnustuksellisuus</i>	12
2.5. <i>Resonaatio</i>	13

3. KÄSITTEET	14
4. WE SHARE WATERS	19
4.1. <i>We share waters ja soolopraktiikan synty</i>	19
4.2. <i>Soolon lähtökohdista ja rakentumisen tavasta</i>	20
4.3. <i>Valokuva-albumi</i>	24
4.4. <i>Ruumiin praktikasta, vauvan havaintomaailmasta</i>	25
4.5. <i>Metodien ja taiteellisten kysymysten välisestä suhteesta</i>	27
4.6. <i>Taiteelliseen dialogiin asettumisesta, kannattelusta</i>	29
4.7. <i>Tunteisuudesta</i>	30
4.7.1. <i>sex fantasy tuning</i>	32
4.7.2. <i>Larppaus</i>	33
4.8. <i>Vanhemmuuteen liittyvät kysymykset, olosuhde</i>	34

5. DEMOPROSESSI	38
5.1. <i>Demoprosessista 2022 (sharing 1)</i>	39
5.2. <i>Demoprosessista 2023 (sharing 2)</i>	44
5.3. <i>Alastomuudesta ja sen poissaolosta</i>	47
5.4. <i>Nesteisyydestä</i>	49
5.5. <i>Hybridiydestä, hahmoudesta ja New Fam kollektiivista</i>	50
5.6. <i>Objekteista, suuntautumattomuudesta, Dana Michelistä ja seksuaalisuuden estetiikasta</i>	52
5.7. <i>Outoliinista, intimiteetistä ja leikistä</i>	57
5.8. <i>Sheena McGrandles, vapaaehtoinen lapsettomuus ja pois tippunutta</i>	60

6. LOPPUPÄÄTELMÄT	65
-------------------	----

Lähteet

1. JOHDANTO

Hakiessani tanssijantaiteen maisteriopintoihin tammikuussa 2021 olin viimeisilläni raskaana. Muistan ajatelleeni, että työskentelin ennakkotehtävämateriaalin parissa vauvan syntymään saakka. Aika näyttäisi kumpi saapuisi ensin, vauva vai tehtävien deadline. Tässä ensimmäisessä hakuvaiheessa pyydettiin kirjoittamaan esse, jossa hakijana toisin ilmi omaan taiteilijuuteeni liittyviä sen hetken keskeisimpiä teemoja ja kysymyksiä sitoen ajatteluni laajempaan kontekstiin taiteellisia ja/tai kirjallisia lähteitä käyttäen. Lisäksi esseessä pyydettiin tuomaan esiin, mitä toivoisin mahdollisilta maisteriopinnoiltani. Kirjoitin esseitä lyhyissä pätkissä pinkeän olotilani sallimissa rajoissa. Lämpärini näytön alalaita piiloutui vatsani taakse ja napsin kirjoittaessani eväitä sairaalaa ja synnytystä varten pakkaamastani kassista. Palautin tehtävät viimeisen hakupäivän aamuna ja viikon päästä syntyi vauva.

Ajattelen tämän kirjallisen opinnäytteen olevan eräänlainen laajentunut vastaus tuossa ennakkotehtävävaiheessa esitettyihin kysymyksiin. Käsittelen ja jäsenän matkaa, jonka olen tehnyt taiteilijana tuon ennakkotehtäväseseen jälkeen, sekä puran auki sitä, kuinka olen saavuttanut tuossa hetkessä itselleni asettamiani haaveita, toiveita ja tavoitteita opintojeni suhteen. Tarkastelen vanhemmuuden ruumiillisuutta ja siitä käsin avautuvaa taiteellista soolopraktiikkaani ja sen prosessuaalista rakentumista osaksi taiteilijuuttani. Koskettelen kirjoituksellani monia eri alueita sekä pohdin sitä, kuinka kirjoittamisen tapa jatkaa ruumiillisen praktiikkani tuottamaa maastoa. Merkkaan ja merkitsen erilaisia resonaatiopintoja ja ajattelijointa, joihin palata taiteellisen työn yhä jatkuessa. Kirjallinen opinnäytekedelmani koostuu käsitteistöä sekä kolmesta erillisestä tekstikokonaisuudesta ja nämä yhdistävistä loppupäätelmistä.

Aloitan matkani raskauden ruumiillisuutta käsittelevästä osasta, joka piirtää näkyväksi lähtöpisteen, eräänlaisen alien-tilan, jonka kautta nostan pintaan vanhemmuuteen kytkeytyviä orastavia kysymyksiäni hoivasta, sukupuolen representaatiosta ja itsemäärittelystä. Ruumiistaan vieraantumisen kokemukset ja samastumispinnan etsiminen koronapandemian keskellä, lähtevät myös kiinnittämään ajatteluni toisiin taiteilijoihin ja ajatusten verkostoihin. Tästä sukellan kohti käyttämäni kielen ja teoreettisen viitekehyksen availua osassa käsitteet.

Jatkan kirjoittamalla maisteriopintojen ensimmäiseen syksyyn sijoittuvasta soolotyöstä *we share waters*. Tässä osassa kuvaan konkreettisesti sooloteoksen rakentumisen kerroksia, sekä soolopraktiikan syntyyn liittyvää prosessia ja olosuhdetta. Kirjoitan lukijalle ja itselleni näkyväksi taiteellista ajattelua, kysymyksiäni ja työni tematiikkaa, sekä näiden siirtymistä työn edetessä esityksen tapahtumaa näyttämöllisiksi kuviksi. Pohdin työtä, vanhemmuutta ja taiteilijaksi kasvamista, sekä näitä tukevia rakenteita ja taiteelliseen dialogiin asettumista. Sillä vaikka tuoreen vanhemmuuden ja tanssijantaiteen koulutusohjelman yhteen kietoutuminen on tuottanut hankausta, on taiteellinen työni ja äitimiseni tullut myös tuetuksi ja kannatelluksi. Tällaiset mahdollistumisen kokemukset voivat rakentaa suhdettamme hoivaan toisiin, uusintaa ajatuksiamme vanhemmuudesta ja siksi nostan ne kirjoituksessani esiin.

Soolotyöskentelyä koskevassa toisessa osassa kirjoitan praktiikkani laajentumisesta ja opintojen puitteissa tapahtuvista erilaisista kokeiluista ajallisesti useaan osaan levittäytyvässä kokonaisuudessa Demoprosessi. Tässä osassa kirjoitan myös näkyväksi työstä ulos rajautuneita osia, mahdollisia työtä jatkavia ajatuksia. Käsittelen laajasti taiteellisia ja teoreettisia referenssejäni, pohtien positioitumistani suhteessa esitystaiteen kentän toisiin toimijoihin. Työn verkostoja kartoittava kirjoittaminen on pyrkimykseni osoittaa läpinäkyvästi niitä vaikutteita, joista käsin oma vasta muotoutuva taiteellinen praktiikkani sanallistuu ja piirtyy esiin. Taiteellista opinnäytetyötäni Outoliini /Oddling, kosketan tämän osan sisäisyydestä käsin luoden kytköksiä teoksen koreografi Laura Jantusen Somagics- praktiikan ja oman taiteellisen praktiikkani välille. Avaan syntyneen taiteellisen praktiikkani valumista toisiin taiteellisiin prosesseihin ja sen vakiintumista esiintyjäntyöllisiä strategioita rakentavaksi pohjaksi kollektiivisessa työskentelyssä.

Kirjallisen työni lopuksi liitän mukaan luvun huomioista ja loppupäätelmistä suhteessa kirjoittamisen kautta avautuneeseen ajatteluun ja taiteellisen työskentelyni avaamiin mahdollisiin tuleviin suuntiin. Tarkastelen myös opintojen ja kirjallisen työni alussa piirtämäni haaveiden, toiveiden ja tavoitteiden tilaa.

2. RASKAUDEN RUUMIILLISUUDESTA

Seuraava raskauden ruumiillisuutta käsittelevä teksti, jonka olen alkujaan kirjoittanut ennakkotehtäväesseen muotoon hakiessani maisterivaiheen opintoihin, sijaitsee läppärini työpöydällä opinnäytteen kudelmassa ensimmäisenä (Sjöberg 2021, 1-4). Hahmotan sen alkupisteenä koko oppimisen prosessilleni maisterivaiheen opinnoissa ja vanhemmuudessani. Tämän tekstin läsnäolo ja sen avaaminen kommentoitavaksi nykyisyydestä käsin tuntuu tärkeältä, sillä teksti piirtää näkyväksi niitä kysymyksiä, joita olen myöhemmin lähtenyt opinnoissa rakentuneen soolopraktiikkani kautta ruumiillisesti työstämään, ja joille opintojen ja tämän opinnäytteen myötä on alkanut hahmottua myös uutta teoreettista viitekehystä johon nojautua.

2.1. Raskauden ruumiillisuudesta

Katsomme puolisoni kanssa koronakevään X-Filesia. Kesken kolmannen tuotantokauden saamme tietää odottavamme vauvaa, tai tässä kohtaa alkiota, mutta elämän alkua sisälläni yhtä kaikki. Sarjan päähenkilö Scullyn abduktiotraumat, hahmon jatkuva väkivallan uhan alla eläminen ja tieto näyttelijän raskaudesta sarjan kuvauksien aikana keskeyttää maratonkatselumme. Suojaudumme. Kuvat alieneista ja vieraista elämän muodoista jäävät kuitenkin pyörimään mieleeni. Samoin pyörii mielessäni ystäväni ottama kuva minusta Kämp Gardenin vessojen edustalta. Kyykin viherkasvien joukossa ja jokin outo valoilmio on muokannut päästäni korkean ja munamaisen. Näytän yhdistelmältä tunnistettavaa itseäni, puutarhatonttua ja tietenkin alienia. Kuva kiehtoo minua suuresti.

Raskauden ensimmäisen kolmanneksen sanotaan olevan väsyttävä. Terveyskirjasto väittää kuitenkin, ettei estettä normaalille elämälle tai työnteolle ole. Oma kokemukseni on toinen. Raskausviikolla 6 aloitan uuden production parissa retkeillen Helsingin lähimaastoissa. Viikon aikana minut voi paikantaa makoilemassa, lepäilemässä, huohottamassa, juomassa, hengähtämässä, syömässä ja vaivoin keskittymässä työntekoon Keskuspuistossa, Tarvon saarella, Munkkiniemen uimarannalla, Vantaanjoen varrella ja Sipoon korvessa. Vuokraan työhuoneen, jota en käytä. Leikin tekeväni töitä, vaikken oikeasti osaa juuri nyt keskittyä mihinkään tai kiinnostua muusta, kuin siitä valtaisasta muutoksesta, jota paraikaa käyn läpi.

Seuraan alkion kehityksen kulkua ja muutosta sikiöksi ja siitä edelleen kohti jotakin tunnistettavampaa. Samalla tarkkailen oman ruumiini muuntumista yhtä aikaa yhä nisäkkäämmäksi nopean puberteettia muistuttavan tykyttävän kasvun alla ja toisaalta sen pullistumista kohti vauvamaaisia muotoja ja taantumista liikkeellisesti taaperomaisen kömpelöksi. Alan tihkua ja valua nesteitä. Luen vuorotellen Vauva.fi:tä, Kaksplussaa ja Terveyskirjastoa. Nämä kaikki alustat tuntuvat kuitenkin eri tavoin hyljeksivän kokemustani raskaudesta. Löydän tieteellisen artikkelin sukupuolentutkijalta, joka on omakohtaisia kertomuksia kooten kartoittanut parinkymmenen odottajan kokemuksia raskausajan ruumiillisuudesta. Otannat teksteistä tuntuvat jo tunnistettavammilta, niissä puhutaan sisätiloja valtaavasta tunkeutujasta ja jostakin vieraasta, mutta kuitenkin lempeydellä ja vieraanvaraisesti hyväksyen. Totta puhuen haluaisin kirjoittaa jostain vähemmän henkilökohtaisesta ja väittää selvinneeni raskaudesta kepeästi muun elämän ja työskentelyn ohessa. Näin ei kuitenkaan ole, vaan olen pakonomaisesti keskittynyt tutkimaan ja kokemaan raskauttani, ja väistöyrityksistäni huolimatta se on myös muuntautunut taiteelliseksi materiaalikseni.

Kiinnostavasti teema ei kuitenkaan ole minulle täysin uusi, vaan olen työskennellyt raskauden ja lisääntymisen kysymysten parissa aiemminkin. Kandiopintojeni ensimmäisen soolotyön rakensin liike- ja äänimateriaaliksi tutkien sikiön kehityksen vaiheita ja syntymän fysiologiaa. Vuonna 2019 työskentelin puolestaan esiintyjänä mediataiteilija Anni Puolakan ja koreografi Marika Peuran teoksessa *Philia* (27.11.2019.), joka tarkasteli ja uudelleen järjesteli perheen ja syntymän käsitettä sekä inhimillisen ja ei-inhimillisen vuorovaikutusta. Oman nyt-hetkisen ajattelutyöni kytken haparoiden osaksi raskauden ja vanhemmuuden queeria luentaa ja siitä tehtyjä teoksia. Lisäksi yhdistän tämänhetkiseen tilaani minua alati ja kaikessa taiteellisessa työskentelyssäni kiinnostavat kysymykset ekologiasta ja ihmisen eläimyydestä sekä sukupuolen representaatiosta, identiteetistä ja sanojen voimasta. Voisinkin jopa väittää raskauden äärellä vietetyn ajattelun, tuntemisen, kirjoittamisen, liikkeellisen tutkimuksen ja elämisen tuoneen itselleni yhteen niitä lankoja, joita erilaiset taiteelliset prosessit ja moninaiset yhteistyöt ovat aiemmin piirtäneet esiin.

Olen yksin raskaana. Ystäväni ja kollegani ovat tässä, mutteivat raskaana. Uskon, että näin on parempi, sillä saattaisinhan joka tapauksessa kokea olevani yksin, ja se on ehkä jopa se kokemus, jonka haluan työni avulla jakaa ja jota toisaalta myös pelkään.

Koronapandemian avaama ajallinen tila raskaudelle ei ole sosiaalinen tila. Kyyhötän yksinäisenä puutarhatonttuna unohdetussa puutarhassa. Minulla on onneksi kirjani, kuin suoraan taivaasta tippunut tutkija-kirjailija Maggie Nelsonin *Argonautit*, jonka tilaan äidiltäni joululahjaksi ja luen ensimmäisen kerran jo paljon ennen raskauttani. Autoteoreettinen teos on henkilökohtainen, mutta tarkasti jäsennelty ja lukuisin teoreettisin viittauksin rikastettu romaani rakkaudesta, halusta, identiteetistä, sukupuolesta, avioliitosta, taiteesta ja queerista vanhemmuudesta. Nelsonin inhimillinen ja älykäs kuvaus omasta raskaudestaan Losin auringon alla saa minut toiveikkaaksi ja avaa uusia tapoja lähestyä aihetta.

Nelson ei muistaakseni puhu raskauskokemuksessaan alieneista, mutta teos palauttaa mieleeni toisen, joka puhuu. Kuuntelen dramaturgi Even Minnin radioesseeitä *Äitini on alien* ja pystyn kovin kokonaisvaltaisesti samastumaan Minnin kuvailemiin ajatuksiin ja kuvitelmiin raskaudesta ja äitiydestä, ei niinkään maailman luonnollisimmaksi pakotettuna asiana, vaan hyvinkin monisyisinä, monimutkaisina ja ristiriitaisina tapahtumina erilaisten elämän muotojen ja yhteyksien välillä. Olematta vanhempi, Minn pohtii miten suhtautua äitiyteen ilmastonmuutoksen aikakaudella Alien-elokuvien kautta. Hän kuljettaa kuulijaa muistojensa läpi lapsuudesta aikuisuuteen, siivilöiden esi- ja kauhukuvia äitiydestä ja lajienvälisyydestä vaurioituneella planeetalla. ”Raskaana olemisen tila on alien-tila (*Äitini on Alien* 2018).” Minn toteaa ja jatkaa Nelsonia lainaten: ” Raskaus pakottaa radikaaliin intiimiyteen omaan ruumiin kanssa, mutta samalla tekee sen vieraaksi (*Äitini on Alien* 2018).” Ja juuri tässä on itselleni jotain kovin tunnistettavaa ja tästä puhuu myös Nelson, joka kysyy: ” Onko raskaudessa itsessään jotain luontojaan queeria siinä mielessä, että se muuttaa ihmisen ”normaalitilan” perin pohjin – (Nelson 2018, 21).”? Omassa ajattelussani raskaus ei ole ruumiillisena kokemuksena yksiselitteinen eikä yksioikoinen, vaan jatkuvaa aaltomaista liikettä äärimmäisyydestä toiseen.

Minn käsittelee raskautta mahdollisuutena luoda tilaa; konkreettisena tilan antona jollekin toiselle ja hoivalle, vastapainona neoliberalille yksilöihanteelle. Minä koen lapsen lainaavan ruumistani kasvualustakseen, ravinnokseen ja myöhemmin hän tulee olemaan minulla lainassa. Suhde on symbioottinen jollain sellaisella tavalla, kuin esimerkiksi puun ja sienin suhde on, mutten voi väittää, että kokisin meidän olevan yhtä, vaikka puhunkin *meistä*. Se on ainoastaan yritykseni väistää kokemusta vieraudesta ja jonkinlaisen

parasiitin valtaan joutumisesta. Tämä loisimisen kokemus ei niinkään kumpua sisälläni uiskentelevasta, kiemurtelevasta elämästä, vaan yhteiskunnan asenteiden ja sukupuolisesti binääriin raskauskuvaston tunkeutumisesta ruumiiseeni. Sillä raskaus on myös tila, joka pakottaa määrittämään. Raskaus rajaa oikeuden määrittelemättömyyteni ulos. Se on luopumista sellaisesta huokoisesta olevuudesta, johon olen taiteen piirissä tottunut, vaikkakin juuri taide antaa minulle väylän käsitellä raskauttani toisin, löytää samastumispintaa ja väistellä minuun ja puolisooni projisoituvia odotuksia. Minnin sanoin: ”Toisaalta raskaus on omituinen, villi ja transformatiivinen kokemus ja samaan aikaan raskaaksi tuleminen on mitä suurimmassa määrin yhteiskunnan odotuksiin mukautumista (*Äitini on Alien* 2018).”

Minun on vaikea sietää sitä normaaliuden ja sovinnaisuuden leimaa, joka minuun isketään vanhemmuuden myötä. Näennäinen cis- ja heteronormin täyttäminen paraikaa rakentuvalla ydinperheelläni saa aikaan syvän epäonnistumisen kokemuksen, sillä sisimpäni taistelee näitä yhteiskunnan asettamia raameja vastaan. Loukkaannun siitä statuksen noususta, jossa ihmisen arvo mitataan suvun jatkuvuuden takaamisessa. Kriittisyyteni vaikeuttaa lähipiirin lähelle päästämistä ja kitkuttelen onnittelupuheluihin vastaamista. Minun on vaikeaa kertoa raskaudestani heille, joiden tiedän sitä odottaneen ja inhoan tunnetta siitä, että olen puolisoineni onnistunut täyttämään myös sukulaisten asettamia odotuksia elämäni kulusta.

Raskauden myötä ruumiiseeni sulautuvat uudelleen kysymykset sukupuolen representaatiosta, sanojen voimasta ja identiteetistä. Oma raskauteni tuo näkyväksi sen hiertymän, jonka olemassaoloa olen jo pitkään väistellen enteillyt: en koe istuvani raskauden tai vanhemmuuden kuvastoon. Identiteettikriisini on siis syvempi, kuin äidiksi tai vanhemmaksi tuleminen ja vapaudestani tai riippumattomuudestani luopuminen. Silti jossain, tämän alien-tilan ja yksinäisen puutarhatontun risteyssä on edelleen myös se tunnistettava kuva itsestäni – nyt kuitenkin tilan antajana, kantajana ja hoivaajana.

2.2. Haaveista, toiveista ja tavoitteista

Edeltävän raskauden ruumiillisuutta ja taiteellisia kiinnostuksen kohteitani käsittelevän tekstiosuuden lisäksi avaan alkuperäisessä esseessäni, mitä toivoisin mahdollisilta maisteriopinnoiltani. Valmistuttuani tanssitaiteen kandidaatiksi syksyllä 2017, olen työskennellyt useissa vapaan kentän produktioissa eri positioista käsin – niin esiintyjänä, koollekutsujana, pukusuunnittelijana, kuin koreografinakin ja janoan uutta. Moninaiset roolit ja tulokulmat suhteessa teosten tekemiseen, kollektiivien rakentumiseen ja taiteelliseen ajatteluun ovat edesauttaneet ymmärtämään ja jäsentämään omaa ammattitaitoani sekä eri työnkuvien haasteita. Omat kokemukseni yhteistyöprojekteista eri alojen taiteilijoiden kanssa ovat olleet erityisen hedelmällisiä ja toivon voivani jatkaa tämän kaltaista työskentelyä sekä uusien yhteistyömuotojen kehittämistä työssäni myös tulevaisuudessa. Esittävien taiteiden kentällä toimiminen on antanut laajan tuntemuksen myös ruumiillisesta työskentelystä ja esiintymisestä. Erilaisten esitystekniikoiden syventäminen ja tuominen kattavammin osaksi omaa taiteellista toimintaani on suunta, jota kohden olen halunnut ja saanut kulkea. Toivon maisteriopinnoissa voivani yhä syventää ja laajentaa osaamistani esiintyjänä toimiessani taiteilijana toisten ohjaamissa prosesseissa.

Keskeisimmiksi tavoitteikseni tanssijantaiteen maisteriopinnoissa nimeän kuitenkin oman taiteilijuuteni vahvistamisen ja soolopraktiikan hahmottelun, sillä rakkauteni kollektiiviseen työskentelyyn on nostanut pintaan tarpeen omaäänisyyden löytämisestä ja artikulaatiosta jaettujen prosessien osana, ohessa ja rinnalla. Tanssijantaiteen koulutusohjelman mahdollistama tuettu itsenäinen taiteellinen työskentely sekä omien ilmaisukeinojensa kehittäminen voivat tukea toiveitani ja henkilökohtaisia haasteitani taiteilijana.

2.3. Synnytyksen jälkitila

Toisessa hakuvaiheessa elän synnytyksen jälkeistä aikaa. Vauva on parin kuukauden ikäinen kiemurtelevainen, lihaisa olio. Saan omaa aikaa ja tilan reflektoida ruumiillisuuteni uudelleen järjestäytymistä annettujen videotehtävien äärellä. Synnytyksen jälkitilassa nautin sisälläni kohisevista nesteistä. Voin lähes nähdä imusuonistoni elämänjanoisen pumppaavan liikkeen, joka huuhtelee ruumiini sisäisiä

kanavia. Muistelen Body-Mind Centeringistä tuttuja nestekiertoisuuksiin liittyviä harjoitteita ja erilaisten nestekiertosysteemien olomuotoja, nopeuksia, syklejä. Vauvan nukkuessa seison päälläni vain koska voin. Suuren osan ajasta toimitan ihmispatjan ja juoma-automaatin virkaa, maaten vauvan kanssa loppumattomassa hiljaisuudessa – puutarhatonttuni ja minä.

Teen yhden annetuista kolmesta pääsykoetehtävästä reflektoiden synnytykskokemustani. Mietin miten kuvaila kokemusta sisältä käsin? Synnytys, synnyttäminen, mitä se on? Palaan Argonauttien äärelle ja Nelson kirjoittaa: “Kivun luolassa on oma lakinsa ja se laki on musta vapina (Nelson 2018, 183).” Tämä on mielestäni osuva kuvaus ja voisi olla myös videotehtäväni nimi tai otsake. Samastun myös Nelsonin kokemukseen fysiikalleen antautumisesta synnyttämisen tapahtumassa: “Pidän fyysisistä kokemuksista, joihin liittyy antautuminen. En kuitenkaan tiennyt juuri mitään kokemuksista, jotka *pakottavat* antautumaan - jotka jyräävät ylitse kuin rekka eikä niitä pysäytetä millään turvasanalla.” (Nelson 2018, 192.) Ajattelen sitä, kuinka antautumista ei vaadi ainoastaan synnytys, jossa jotakin puristuu lävitseni, vaan koko sen jälkeinen elämänvaihe, jossa kontrollista luopumisen harjoittaminen muodostuu keskeiseksi osaksi taiteilijuuttani ja minuutta.

Hakuvideo 1, 2021. Kuvaaja: Teo Paaer.

Ajattelen antautuneisuutta myös tehdessäni toista tehtävää, jossa postmodernin tanssin uranuurtajan, yhdysvaltalaisen koreografi Trisha Brownin *Water Motor* soolon (Babette Mangolten taltiointi Watermotor vuodelta 1978.) rekonstruktio ja materiaalin oma versiointi haastaa tätä ruumiillista jälkitilaani. Tilaa, jossa palasiksi hajoaminen ja antautuminen on juuri tapahtunut. Harjoittelen materiaalia ajassa, jossa äkinäiset käännökset, hyppyt ja kierrot ovat yhä kiellettyjen liikkeiden listalla, jossa sisuskaluni ovat jatkuvalta putoamiselta tuntuvassa tilassa, vaikka eivät enää vereslihalla. Työstäessäni *Water Motoria* ajattelen, kuinka Brown on lähtökohtaisesti liikkujana ja tanssillisena ajattelijana itselleni jotakin vastakkaista: suora, matemaattinen, nopea, tarkka, toisteinen, älyllinen ja nyt vieläkin kauempana. Koen hykerryttävää onnea siitä, kuinka tämä olemukseni vallannut hauraus ja huojunta piirtyy prosessissa raadille näkyväksi tassutellessani liikkeitä hajonneisuuttani tunnustellen läpi. Onni, joka ei synny siitä, että ruumiini pystyisi jälkitilansa *kätkien* toimittamaan tämän tanssin, vaan siitä, kuinka se juuri jälkitilastaan *käsin* materiaalia läpi löllyessään asettuu tätä pystyvää tanssijaihannetta vastaan.

2.4. Sharenting ja tunnustuksellisuus

Mietin hakuprosessin vaiheita ja tapaan kirjoittaa ja esittää vanhemmuuteeni kytkeytyvää ruumiillisuuttani. Mietin aikaamme määrittävää sukupuolisuuden ja seksuaalisuuden tunnustuksellisesta luonnetta, josta filosofi Michel Foucault kirjoittaa teoksessaan *Seksuaalisuuden historia* (Foucault 2010, 50–51.) ja oman taiteellisen työni suhdetta tähän tunnustuksellisuuteen käsitellessäni sukupuoleen ja seksuaalisuuteen kytkeytyviä henkilökohtaisia kysymyksiäni vanhemmuuden alueella. Mietin lapseni osaa tässä kertomuksessa. Nelson kirjoittaa: “Ehkä tarinat Iggyn syntymästä eivät ole yksin minun tarinoitani eivätkä siten yksin minun kerrottavissani. Ehkä hänen vauva-aikanaan muodostunut väliaikainen läheisyys on johtanut valheelliseen tunteeseen, että omistan hänen elämänsä ja ruumiinsa.” (Nelson 2018, 201.) Vaikka Nelsonin tavoin pohdinkin yksityisen taiteellismateriaalisuuden etiikkaa ja punnitsen, josko raskauskokemukseni ja vanhemmuuteni julkinen jakaminen tai jopa taiteeksi tekeminen on tarpeellista tai hyvästä laisinkaan, hakuprosessiani leimaava julkisyksityinen tilani avaa silti taiteilijuudelleni vääjäämättä uuden suunnan. Mietin kannanko tällä jakamisellani korteni kekoon suhteessa aikaamme määrittävään sharenting-ilmiöön, jossa vanhemmat jakavat lastensa elämän lapsen suostumusta kysymättä internettiin – missä oma kokemukseni

alkaa ja lapsen loppuu? Vanhemmuus kuitenkin saapuu vastaukseksi minua vaivanneeseen keskittyneisyyden puutteeseen ja saan vihdoinkin kokea kuinka yhden aihealueen äärellä oleilu avaa reitin tutkimukselliseen syventymiseen ja teoreettiseen laajentumiseen. Kysymys työn etiikasta jää avoimeksi.

2.5. Resonaatio

Olen läpi tämän prosessin hahmotellut tuntuja vanhemmuudesta populäärikulttuurin piirissä podcastien, influenssauksen, lehtiartikkeleiden ja kaunokirjallisuuden kautta, sekä kartoittaen taiteen kentällä saman tematiikan äärellä toimivia kanssataiteilijoita. Maggie Nelsonin tapa kirjoittaa ruumiillisuuden ja teorian välisyydessä kaikuu työssäni. Taiteelliset referenssimateriaalini levittäytyvät moniin eri kerroksiin, eikä kaikki työssäni resonoiva tule aukikirjoitetuksi tässä opinnäytteessä.

Taiteellisen työni ajallisuus jakautuu moniin kerroksiin ja jatkuu yhä, leviää. Hahmotan tällaisen tietyn tematiikan äärelle hajaantumisen pidempiluontoisen työskentelyprosessin vaiheena. Ajattelen, että opinnäytteeni kirjoittamisen myötä minulle avautuu tila ja aika sukeltaa teorian pariin tiiviimmin ja pyrin käyttämään sen hyödyni tulevissa työni vaiheissa, joissa tämä tutustuminen ja syventyminen saa edelleen jatkaa. Tätä opinnäytettä kirjoittaessani pohdin muun muassa seuraavia kysymyksiä: Kuinka työskennellä taiteellisen ajattelun ja kriittisen teorian hankauksessa? Kuinka tämä kirjoittamiseni, joka häilyy läpi tunnustuksellisuuden ja erilaisten tekstuurien rekisterien, taipuu maisterin opinnäytteen vaatimaan muotoon?

Kirjallisen opinnäytteeni ja taiteellisen praktiikkani tulokulma vanhemmuuden tutkimiseen on henkilökohtainen ja juuri ruumiillisuuteen oman koulutukseni somaattisen luonteen vuoksi voimallisesti kiinnittyvä, mutta koen sen kysymyksillään koskettavan laajasti monia tieteenaloja ja kulttuurisia ilmiöitä. Seuraavassa luvussa avaan joitakin keskeisiä tekstissäni ja taiteellisessa praktiikassani ilmeneviä käsitteitä, joiden osalta lukijan on hyvä hahmottaa oma kiinnittymispisteeni ja se millaisen ajattelun piiristä käsitteet nousevat. Avaan myös, kuinka nämä käsitteet taiteellisessa työssäni ymmärrän ja kuinka niitä käytän, mikä tuntuu tärkeältä suhteessa tämän kirjallisen opinnäytteeni luettavuuteen.

3. KÄSITTEET

Larppaaminen

Puhuessani taiteellisen- ja esiintyjäntyöllisen praktiikkani sisällä tapahtuvasta minuuden liukumasta tai livahduksesta kohti toisissa tunnistamiani potentiaaleja ja toiminnallisuuden tilan avautumista hiertymien hetkissä, lainaan live-roolipelaamisen piirissä käytettyä termiä larppaaminen:

”LARP (*engl. live action role playing (game)*), *larppi*, eli *live-roolipeli* on [roolipelaamisen](#) muoto, jossa pelaajat ilmaisevat roolihahmojensa toimintaa käyttäen kokonaisvaltaisesti koko kehoaan apuna sekä pukeutumalla hahmonsa mukaisesti.” (Wikipedia 26.3.2023.)

Larppaaminen tarjoaa pelaajilleen mahdollisuuden kokea erilaisia tarinoita ja tutkia erilaisia identiteettejä. Liveroolipelaaminen on kollektiivista toimintaa ja kehittää vuorovaikutustaitoja. Omassa työssäni larppaaminen tapahtuu usein sisäisyyksissä, jonkinlaisena yksinpelinä ja on täten live-roolipelaamisesta jonkinlainen laimennettu ja muunneltu soolopelaamisen muoto. Larppaaminen saattaa myös sekoittua työssäni toisiin ruumiin praktiikoihin tai toimia niiden toteutumista tukevana osana, enemmän kuin itseään toteuttavana olosuhteena. Vaikka larppaus rinnastuu näyttelemiseen, sillä on harvoin esittävää suhdetta yleisöön. Tilanne on rakennettu pelaajiaan varten. Puhuessani larppaamisesta omassa praktiikassani, ajattelen tätä keskeisenä yhtymäpintana liveroolipelaamisen kanssa; pelaan usein muilta salaa tai ainakin paljastamatta hahmoani, larppaan siis itselleni pelin sisäisyydessä, en yleisölle hahmoa esittäen.

Queer

Queer on itselleni yksittäisenä käsitteenä merkittävin cis- ja heteronormista irrottatutumisen määre, joka kannattelee omaa olevaisuuttani ja toiveitani vaihtoehtoisista tulevaisuuksista. Käyttäessäni monimerkityksistä käsitettä queer käsitän sen kuten se on määritelty setan toimesta:

”Queer on poliittinen ja usein akateeminen näkökulma ja ajattelumalli, joka kyseenalaistaa yhteiskunnan sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä normeja. Queer voi olla myös identiteetti, joka tarkoittaa, ettei ihminen halua määrittää omaa seksuaalista suuntautumistaan tai sukupuoltaan. Käsite ei ole neutraali, vaan se voidaan kokea myös loukkaavana.” (Seta kotisivu 26.3.2023.)

Oma sukupuolisuuteni on ollut hankaava, aktiivinen, alati laajeneva kysymys aina lapsuudestani lähtien ja olen elänyt sen kanssa läpi monia vaiheita. Myös seksuaalisuuteni on avautunut, suuntautunut, kehkeytynyt, hiipinyt, piiloutunut, ryöpsähdellyt, kadonnut ja tullut näkyväksi monin eri tavoin. Kirjallisen opinnäytteeni käsittelemää taiteellista työtä tehdessäni olen usein kiinnittynyt kirjailija, kuraattori Legacy Russellin teknologiaa, kehoa, sukupuolta ja identiteettiä tarkastelemaan teokseen *Glitchfeminismi – Manifesti*. Teoksen johdannossa Russell kirjoittaa:

”Glitchfeminismissä virhe on juhlan aihe, sillä se on työkalu kieltäytymiseen. Se on sukupuolen esittämisestä kieltäytymisen strategia. Tässä tapauksessa glitchin päämääränä on kehon abstraktiuden palauttaminen, sillä se on pakotettu epämukavaan ja väärin määriteltyyn muotoon. Pohdimme, miten glitchiä koneellisessa ja digitaalisessa maailmassa syntyneenä virheenä voitaisiin soveltaa myös AFK-maailmaan, miten tällainen glitch voisi muuttaa tapamme katsoa todellisuutta ja vahvistaa omaa osallisuuttamme ja toimijuuttamme siellä?” (Russell 2020, 29.)

Tällainen kieltäytyneisyys, jossa maailma kohtaa minut kysymyksenä, eikä palauta asemaani tiettyyn ja tiedettyyn, antaa voimaa laajentaa ja uusintaa tilaani. ”Keho, joka torjuu pronomien käytön tai joka ei määrity binäärisen tavoitteen mukaan, on keho, joka kieltäytyy seuraamasta nuotteja. Tällainen vastaperformanssi on glitch, pieleen mennyt esitys.” (Russell 2020, 28-29.)

Vaikka yhä tunnistan itsessäni voimakkaan vedon asettua vastarintaan itseni määrittämisen tarvetta vastaan ja haluan jatkossakin Russelin tavoin glitchata ja häiritä sukupuolta tai seksuaalisuutta määrittävää systeemiä vastaan, huomaan myös saavani uudenlaista voimaa queerin alueelle ripustautuvan identiteettini voimistumisesta, sanoittamisesta ja tunnustelusta. Se tuntuu äitivään, naisoletettuun ruumiiseeni tunkeutuvan luennan vastavoimalta. Jokin tavoittamaton ja yhä liikkeessä oleva, joka

pakottaa jatkamaan sukupuoliisuuden ja seksuaalisuuden alueelle kiinnittyvää taiteellista työskentelyäni kiteytyy queer-teoreetikko ja kulttuurintutkija José Esteban Muñozin, *Cruising Utopia: The Then and There of Queer Futurity* avaaviin sanoihin:

“QUEERNESS IS NOT yet here. Queerness is an ideality. Put another way, we are not yet queer. We may never touch queerness, but we can feel it as the warm illumination of a horizon imbued with potentiality. We have never been queer, yet queerness exists for us as an ideality that can be distilled from the past and used to imagine a future. The future is queerness’s domain.“ (Muñoz 2009, 1.)

Muñoz tutkii queer-kulttuurin ja -politiikan mahdollisuuksia rakentaa parempaa ja utopistista tulevaisuutta. Hänen näkemyksensä mukaan "queer" ei ole vain identiteetti, vaan se on myös poliittinen käsite, joka haastaa normeja ja hierarkioita. Queer ei sido itseään tiettyihin identiteetteihin tai määritelmiin, vaan se korostaa liikkuvuutta, moninaisuutta ja jatkuvaa muutosta.

Äitiminen

Käytän kirjoituksessani käsitettä äitiminen, puhuessani vanhemmuuden ja hoivan aktiivisesta tekemisestä tavalla, jota on yleisesti pidetty äitityypillisenä toimintana. Taiteellisessa työssäni elää aktiivisesti kysymys siitä, kuinka äitiminen ja sukupuolen representaatio kytkeytyvät toisiinsa ja kuinka laajentaa tätä kuvastoa. Työni kautta pohdin, millaista ruumiillista tilaa piirtää normatiivisuutta venyttävä vanhemmuus. Miltä näyttää muunsukupuolinen tai sukupuoleton äitiys ja äitiminen?

Omaan käsitteistööni äitiminen nousee Ruskeat tytöt median perustaja ja kirjailija Koko Hubaran ja säveltäjä Astrid Swanin *Post-äiti* Podcast-sarjasta. Äitiminen, viittaa äitiyden aktiiviseen tekemiseen, joka ylittää perinteisen äitiyskäsitteen. Sarjassa nostetaan esiin käsitepari motherhood-mothering. Keskustelu "äitimisen" ja "äitiyden" välillä avaa näkökulman, jossa Hubaran ja Swanin mukaan kaikki hoiva, kaikki tekeminen, kaikki oleminen lapsen kanssa sosiaalisissa konteksteissa sekä intiimisti lapsen kanssa, on äitimistä, jota voi tehdä sukupuolesta ja perhesuhteesta tai ihmissuhteesta riippumatta – adoptioäidit, transäidit, isät, äitipuolet, kaikki ihmiset, jotka osallistuvat jollain tavalla

lapsen elämään voivat äitiä. Suomeksi käsitteen äitiminen, on Hubaran ja Swanin mukaan ottanut käyttöön tutkija Eeva Jokinen, joka kutsuu motheringia äitimiseksi.

Family abolition

Viittaan kirjoittaessani useasti nojaavani radikaalifeminismin piiristä nousevaan family abolition – ajatussuuntaukseen. Tämä perheinstituution lakkauttamiseen pyrkivä suuntaus purkaa perinteistä perhekäsitystä korvatakseen sen monimuotoisemmilla ja inklusiivisemmilla rakenteilla. Ajatussuuntaus on saanut vaikutteita monista eri lähteistä ja liikkeistä eikä sen tarkkaa alkamisaikaa voida yksiselitteisesti määrittää, mutta jo varhaisemmat radikaalifeministiset ja queer-teoreettiset liikkeet 1960-luvulta lähtien ovat haastaneet perinteisen perhemallin ja sen hierarkkiset rakenteet. Nämä liikkeet ovat vaatineet muutosta patriarkaalisiin rakenteisiin ja pyrkineet luomaan tilaa monimuotoisemmille perhemuodoille ja sukupuolisille käytänteille.

Kirjailija, feministi ja tutkija Sophie Lewis esittelee teoksessaan *Full Surrogacy Now: Feminism Against Family* perinteiselle perheinstituutiolle useita vaihtoehtoja, jotka pyrkivät luomaan inklusiivisempia ja monimuotoisempia tapoja ajatella vanhemmuutta ja perhesuhteita. Lewis nostaa yhteisöperheet, kollektiivisen vanhemmuuden, sijaissyntytyksen ja adoption sekä kummiuden ja mentoriyhteisöt, vaihtoehtoisina tapoina ajatella perheenmuodostusta perinteisen biologisen vanhemmuuden rinnalla. Näiden esimerkkien kautta Lewis pyrkii osoittamaan, että on olemassa monia tapoja ajatella vanhemmuutta ja perhesuhteita, jotka eivät ole sidottuja perinteiseen perheinstituutioon. Hän kannustaa laajentamaan näkemystä perheestä ja tunnustamaan erilaiset perhesuhteet ja yhteisölliset siteet, jotka voivat tarjota tukea ja solidaarisuutta yksilöille ja yhteisöille:

We need ways of counteracting the exclusivity and supremacy of “biological parents in children’s lives; experiments in communizing family-support infrastructures; lifestyles that discourage competitiveness and multiply nongenetic investments in the well-being of generations.” (Lewis 2021, 130.)

Lewisin ajattelu kiinnostaa minua suhteessa lisääntymisen kysymyksiin ja ajatuksiin hoivan jakautumisesta yhteiskunnassa. Jo *Raskauden ruumiillisuudesta* -esseessäni kaikuu se, kuinka yhteiskunnan rakenteet sysäävät kantamisen työn yksin raskautuneelle, mutta raskautta ei silti haluta tarkastella työnä. Lewis mukaan, sijaissyntyttäjien tarpeiden ja suojelun asettaminen etusijalle, sekä heidän suhteensa uudelleenarviointi heidän kantamiinsa vauvoihin, on osana pyrkimystä tunnustaa lisääntyminen tuottavana työnä. Tämän suhteisuuden uudelleen asettelu voi purkaa oletuksiamme siitä, että lapset kuuluvat heille, joiden geneettisiä piirteitä he jakavat. (Lewis 2021, 168.) Omassa aukikirjoitetussa kokemuksessani loistaa sisäistetty ajatusmalli, jossa raskauden ei tulisi tuntua työläältä ja, jossa normin piiriin putoaminen, sekä ydinperheen yksinäisyys aiheuttavat pelkoa ja ahdistuneisuutta.

Koenkin samastuvani Lewisin näkökulmaan, jossa yhteisvastuu lasten kasvatuksesta muuttaisi perusteellisesti käsityksiämme sukulaisuudesta ja hoivasta. Reflektioiva kirjoitusotteeni peilaa sitä, millaista kannattelua olen saanut omalle äitimiselleni taideinstituutioiden toimesta ja kanssataiteilijoiltani. Lisäksi pohdin perheenmuodostusta ekokatastrofin aikakaudella. Lewis kiteyttää itselleni keskeisen näkemyksen vanhemmuudesta teoreetikko Donna Harawayta lainaten: ”The point for me is parenting, not reproducing. Parenting is about caring for generations, one’s own or not; reproducing is about making more of oneself to populate the future, quite a different matter (Haraway Lewis 2021, 158 mukaan). “

4. WE SHARE WATERS

Tämä maisteriopintojen ensimmäisen syksyn soolotyöstä ja oman soolopraktiikan synnystä kertova tekstiosuus on opinnäytetekudelman toinen teksti ja ehkä painoarvoltaan itselleni se suurin. Koen tämän *we share waters* -soolotyöstä kertovan osion olevan se ambivalentein ja tiukimmin kokemuksellisuudessa lymyilevä. Se sijoittuu ajanjaksoon, jossa lapsi elää esikielellistä kehitysvaihetta ja muunlainen vuorovaikutus korostuu. Tuon vanhemmuuden vaiheen tavoittaminen kielellisesti on samaan aikaan sekä haastavaa, että herkullista. Tekstissäni käsittelen vanhemmuuden ruumiillisuuden asteittaista muotoutumista taiteelliseksi praktiikaksi. Kuvaan soolon konkreettista rakentumista, mitä tapahtui ja miksi, soolon sisältöä sekä harjoitteiden löytymistä ja nimeämistä tehdäkseeni sekä lukijalle, että itselleni näkyväksi taiteellisen ajatteluni ja työskentelytapojeni suhdetta. Lisäksi pohdin työtä tukevia rakenteita, mentorointisuhdetta ja taiteelliseen dialogiin asettumista. Lähestyn prosessiani reflektoiden sitä tuon hetkisestä ruumiillisuudestani käsin. Pysin tekstilläni tuomaan näkyväksi myös vanhemmuuteen liittyviä kysymyksiäni ja sen hetkistä elämää, olosuhteita.

4.1. We share waters ja soolopraktiikan synty

Maisteriopintojemme ensimmäinen taiteellinen työ oli kahdenkymmenen minuutin mittainen soolodemo. Lähdin työstämään ensimmäisen opintovuoteni sooloa *we share waters* käyttäen materiaalinani Sonja Jokiniemen ja Teo Ala-Ruonan kursseilla syksyn aikana esiin nousseita aihioita ja hahmotelmia, joiden kautta tutkin kysymyksiäni liittyen vanhemmuuteen ja vauvan havaintomaailmaan. Erityisesti olin kiinnostunut vauvan ja vanhemman väliin piirtyvästä hahmosta, siitä jaetusta tilasta, jossa halut, tarpeet ja aistihavainnot kohtaavat, yhtyvät ja törmäävät. Sooloni lähtökohtana toimi työskentely valittujen objektien kanssa, mikä on jatkoa Jokiniemen *Textured Topographies* -kursilla syntyneelle materiaalille. Lisäksi tutkin Ala-Ruonan esittelemän spekulatiivisen fiktion mahdollisuuksia ruumiillistaa tätä itselleni esiin piirtyvää vauva-vanhempi hybridihahmoa. Pohjaa työskentelylle loivat myös kaiut Satu Palokankaan ekosomatiikasta.

I am bleeding
 I am breastfeeding
 There is a Bub
 And surrur sound
 Weight on the hip
 Weight in the head
 Lightness in colour
 Lightness in mind

(Teo Ala-Ruonan kurssilla kirjoitettu pieni runo,
 puhelimen muistio, 3.11.2021.)

4.2. Soolon lähtökohdista ja rakentumisen tavasta

Aloitan sooloprosessini työskentelemällä Sonja Jokiniemen kurssilla saamani tehtävän parissa. Viikon mittaisella kurssilla tutkimme kysymyksiä liittyen kieleen, merkityksen antoon, kuvaan, kehollistamiseen, objektiorientoituneeseen liikepraktiikkaan ja tekstuaalisuuteen. Olen estynyt olemaan läsnä kurssin viimeiset demomuotoiseen työskentelyyn keskittyvät päivät keikkamatkan vuoksi ja saan tästä syystä Jokiniemeltä korvaavan tehtävän. Työskentelyni lähtökohtana toimiva Jokiniemen kurssilla saamani tehtävänanto pohjautuu annetusta kollaasista valittuun referenssikuvaan sekä kauneuden ja halun aihoiden kautta työskentelyyn. Lisäksi Jokiniemi pyytää tehtävänannossaan valitsemaan mukaan objekteja niiden värin, tekstuurin ja muodon perusteella. Referenssikuvanani toimii Maria Lassnig, *Woman in the bed*, 2002. Figuri lepää, mutta katseessa on valppautta ja suusta pääsemässä henkäys tai ajatus. Jokin hahmon muodossa vetää minua puoleensa, se miten kehon osat jäsentyvät, tuntuu tutulta suhteessa uusiin tapoihini käyttää jäseniäni vauva-arjessa mutkikkaan funktionaalisesti.

Maria Lassnig, *Woman in the bed*, 2002.

Työstän tehtävää vauvani kanssa ja prosessissa sekoittuvat niin leikki, arkinen dialogi kuin tämä tehtävänantokin sekä kurotus kohti sooloani. Valitessani referenssikuvaa, puettavaa asiaa sekä objekteja tehtävään, pyrin kuuntelemaan sekä omia, että vauvani haluja ja käsityksiämme kauneudesta, vaikka todellisuudessa voi vain arvailla vauvan preferenssejä. Puettavaksi asiaksi sen tekstuurin perusteella valitsen latexiset chapsit, joita käytän tässä tehtävässä hihoina tai jonkinlaisena paitana. Niiden kiilto ja nahkeus kiinnostavat minua ja vauvaa. Samaiset chapsit ovat olleet läsnä synnytystä kuvaavassa ennakkotehtävämateriaalissani ja päälläni pääsykokeessa. Jalassani minulla on valkoiset farkut ja valkoiset ylisuuret tasapainokengät. Jollain tavalla haluan päästä käsiksi vaatteen kautta Lassnigin kuvan hahmoon, sen runsauteen ja kulmiin, pehmeeseen ja keveyteen, sen kysyvyyteen, ja minusta tuntuu, että asu vie oikeaan suuntaan. Koulutuksellinen taustani vaatetusompelijana, sekä toimiminen pukusuunnittelijana esitystaiteen kentällä, ajaa myös vahvasti toimimaan asun materiaalisuuden ja tunnun informoimana. Vauvan puun keltaiseen. Koen, että keltainen on se, jota vasten kuva rakentuu ja saa vireensä, niin referenssikuvassa kuin tässä tehtävässäkin. Värinsä perusteella mukaan valikoituu myös keltamusta keilapallo, jonka paino ja vakaus on minusta ja vauvasta kiinnostavaa. Keltainen antaa minulle voimaa ja siitä on muodostunut lapseni väri. Muodon perusteella valitsen mukaan mustan vikellysvyön, johon solmin lisäksi mustaa nailonkyyttä. Vyö on valintana intuitiivinen, vähemmän perusteltu ja vahvemmin omiin preferensseihini

kiinnittyvä kuin vauvan, mutta koen sen käyvän jollain tavalla keskustelua latex hihojeni kanssa ja piirtävän Lassnigin kuvan viivaa.

Vaikka toteutan tätä tehtävää olosuhteiden pakosta vauvani kanssa, olen myös aidosti kiinnostunut siitä, millaista dialogia välillemme tässä yhteydessä rakentuu näiden valittujen elementtien osallistuessa keskusteluun. Minua kiehtoo hahmo, joka piirtyy välillemme, siihen rajapintaan, jossa halumme kohtaavat. Koen välisyydessämme kiehtovaksi myös sen potentiaalin maailman toisin hahmottamiseksi, jonka vauva nostaa minussa esiin – Kuinka asetun suhteessa kohtaamaani, ja kuinka jaan ja jäsentelen tätä kokemusta hänen edelleen tulkittavakseen? Ja toisaalta, kuinka hänen aistihavaintonsa ja suuntautumisensa maailmaan ohjaa omaa toimintaani?

Dialogi välillämme tulee luoduksi improvisoiden tehtävää toteuttaessa, sillä vauvan kanssa suunnitellun komposition tai dialogin toteuttaminen on haastavaa ja lisäksi koen sen rajoittavan vauvan toimijuutta. Yksin työskennellessäni, kokeilisin mahdollisesti tiukempaa rajausta. Pysin kuitenkin omassa toiminnassani palauttamaan mieleeni Jokiniemen kurssin aikana ehdotettuja tapoja lähestyä, käsitellä ja järjestellä objekteja (myös mahdollisuutena siirtää vauvaa tilassa), tapoja hahmottaa liikkeellisten fraasien alkua ja loppuja sekä tapoja hahmottaa ja löytää haluja ja intentioita. Koen käyväni dialogia ensisijaisesti vauvan kanssa, en niinkään objektien. Ne toimivat tässä jonkinlaisina merkin ja merkityksen antajina, välittäjinä keskustelussa. Tämä ei keskustelun tapana juurikaan poikkea arkisesta tavastamme olla yhteydessä toisiimme ja tehtävää tehdessäni mietinkin sitä, kuinka voimallisesti erilaiset objektit ja niiden tarkastelu rakentavat yhteisymmärrystämme lapsen kanssa. Pohdin myös, miten lapsi mahtaa kokea minut ja ympäröivän tilan nyt, kun hän kehitysvaiheensa vuoksi on juuri alkanut hahmottamaan oman erillisyytensä hoivaajastaan.

Keskustelumme vauvan kanssa on kooste eleitä ja esikielellisiä äänneitä, vauvan kieltä, johon oma kieleni ei konkreettisesti enää aivan taivu, mutta johon pyrin vastaamaan. Vauva on kielellisen kehityksen vaiheessa, jossa erilaiset pärinät, yninät, määräävät huudahdukset ja toistuvat lyhyet tavut vuorottelevat keskenään, mutta jossa hän myös ymmärtää jo paljon puhuttua kieltä. Tämä ristiveto on mielestäni kiinnostavaa – mahdollisuus tuottaa monimutkaisiakin äänneitä, jotka kielen oppimisen myötä poistuvat,

mutta toisaalta mahdollisuus tuottaa vielä puhuttua kieltä. Käymme Jokiniemen kanssa sähköpostikirjeenvaihtoa palautettuani videot tehtävän ja hän kirjoittaa:

"Niihin uusiin tapoihin "jäsentää jäseniäsi mutkikkaan funktionaalisesti." Näen vauvan, sinun, jatkettujen tai toisien käsien sekä nahka ja köysi olion jäsenten käyttäytyvän laskostuen; suhteessa toisiinsa, suhteessa toiminnon funktioon sekä jatkumoihin. Asioiden äänet, tekstuurit ja pinnat, sekä niiden piirtyvyys tilassa (niin kuin itsekin kuvaillet "hihojen" ja vyö-köyden suhdetta), ja toisaalta kontrastit, valkoinen-musta, pallo kiinnittymiskohtana muun polveilevan seassa luo mielestäni dynaamisen pohjan dialogiselle työskentelylle. Tavallaan olosuhteet, jotka asetat ovat jo tämän miniteoksen koreografinen kieli." (Jokiniemi 12.11.2021.)

Jokiniemen antelias ja poeettinen vastaus asettaa uuden kulman luodun materiaalin tarkasteluun. Kirjallinen, kiinnostunut ja artikuloitu näkevä palaute suhteessa luonnokseen, suhteessa hapuiluun tuntuu lahjalta. Näen miniteokseni materiaalissa potentiaalin jatkokehittelylle. Tuo kuusiminuuttinen video asettuikin luontevasti sooloni pohjaksi ja lähtöpisteeksi. Havainnoin, että videolle valitsemani objektit sekä puvustukselliset elementit puhuvat samaa kieltä, jolla olen jo kevään ennakkotehtävä materiaalissani pyrkinyt avaamaan ja jäsentämään kokemustani raskaudesta, synnytyksestä ja vanhemmuudesta.

Jatkan soolotyöskentelyäni yksin, ilman vauvaa, pyrkien pitäytymään valitsemisani elementeissä ja tutkimaan niihin liittyvää kuvallista potentiaalia, mutta myös objektien omaa luonnetta ja halua. Soolotyöni alkaa enemmän objektipohjaisena, uusmaterialismin suuntaan kevyesti nojaavana liiketutkimuksena, mutta työstettyäni materiaalia pidemmälle, se ottaa uusia narratiivisempia muotoja. Rakennan sooloni raamin ensimmäisen työskentelyviikon aikana ja työn dramaturginen rakenne onkin näin olemassa lähes kokonaisuudessaan jo ensimmäisessä yhteisessä katselmuksessa, joita järjestämme mentoreiden, opettajien ja kanssaopiskelijoiden kesken säännöllisesti läpi prosessin. Säilytän Jokiniemen tehtävään valitsemani elementit ja lisään vain joitain uusia objekteja ja toimintoja tähän materiaaliin prosessin edetessä. Työskentelyni toisella viikolla teen ainoastaan hyvin pieniä muutoksia soolooni ja pyrin keskittämään ajankäyttöni löytääkseni oikeanlaiset tavat virittäytyä työhön sekä hion eri elementtien

välistä tasapainoa. Luon ja vakiinnutan reitin tilassa, ajassa ja kuvassa, tarkoittaen, että minulle muodostuu tietty narraatio, kertomus tai dramaturgia, jota esiintyjänä seuraan.

4.3. Valokuva-albumi

Työskentelen studiossa päivittäin lyhyissä parituntisissa pätkissä, välillä keskittyen objekteihin yksitellen, välillä sommitellen niitä ja itseäni tilaan, pukeutuen eri tavoin ja välillä virittäytyen syvemmälle ruumiillisuuteen. Objektit ohjailevat soolotyöni liikkeellistä maastoa, mutta pyrin myös aktiivisesti virittäytymään ja herkistymään niitä kohti vauvani tavoin, käyttäen kaikkia aistejani ja antaen niille mahdollisuuden näyttäytyä itselleni aina uusina ja täynnä mahdollisuuksia. Mietin miten keilapallon paino liikuttaa ruumistani tai miten pallo haluaa tai voi tulla liikutetuksi? Tai millaisiin muotoihin vikellysvyöolio taipuu ja kuinka käsitellä sitä? Toisaalta annan kuvallisen ajattelun ohjata työtäni ja hyvin banaaliltakin vaikuttavat kuvat ja projektiot saattavat ristetessään tuottaa jotakin kiintoisaa ja uutta ja luoda näin taas erilaisen reitin myös takaisin kohti objekteja.

Koen Jokiniemen kurssin ja saamani tehtävänannon sallivan itselleni työskentelyn tavan, jossa en enää pyri väistämään tämän kaltaista kuvallista ajattelua, vaan annan sille tilan syventyä ja muotoutua uusiksi kuviksi. Kirjaan näitä kuvia puhelimeni muistioon ja nostan niitä esiin työni edetessä. Tätä voisi kai halutessaan kutsua metodiksi. Alan nimittää tätä metodologiaa taiteellisen työni valokuva-albumiksi. Muodostuu esimerkiksi kohtausta, jossa imetään keilapalloa ja heilutan samanaikaisesti vikellysvyötä raivoisesti ylläni. Tämä on osa senhetkistä iltarituaalia vauvan kanssa, (tässä minun siis esittäessä sekä lastani, että itseäni) minä imettämässä lastani uneen ja hän heiluttamassa tuttinahansa holtittomasti ilmassa kasvojeni väistellessä sen sivaltavia iskuja. Hoiva ja vaara päällekkäistyvät. Näin toimin lopulta suuressa osassa sooloani: yksinkertaiset toiminnot ja eleet yhteen tuotuina ja lomitettuina rakentavat kerroksia ja välitiloja, jotka ilmentävät sitä vauva-vanhempi hybridihahmoa, jota kohden hiljalleen hahmottuvassa praktiikassani imeydyn. Metalliset valonrakennukseen tarkoitetut työntöportaat ovat yhtä aikaa soolossani lastenrattaat, syöttötuoli ja kävelyn opetteluun tarkoitettu työntökärry. Keilapallo on vatsa ja vauva, lemmikki. Vikellysvyö puolestaan tuttinahua, käärmeolio, kantoreppu ja unipesä. Olen yhtäaikaaisesti hoivaaja ja hoivattava ruumis; kuriton, holtiton

ja moneen suuntaan leviävä, itsensä jotenkin lopulta koossa pitävä, silti uhmaava, kysyvä, sottaava ja huomiosta nauttiva. Mittakaavat muuntuvat, elävät ja venyvät.

we share waters -soolotyö, 2021. Kuva: Sanni Siira

Työskentelyn tiivis aikaraami ruokkii kohti luonnosmaisuuutta ja leikkiä, aikaa inspiraation odottelulle tai analyysille ei ole. Tässä yhteydessä koen valokuva-albumin metodina ohjaavan suoraviivaisuuteen – palaan kuvan kautta toiminnan tilaan, tunteen tilaan, vanhemmuuden ruumiillisuuden asettamiin kuviin. Toisaalta koen selkeän valinnan sijaan toimivani hyvinkin intuitiivis-pragmaattisesti vain kutsuen itseni kerta toisensa jälkeen saman materiaalin äärelle, sillä valokuva-albumi on myös eräänlainen notatoinnin järjestelmä ja itselleni luonteva tapa kirjata asioita muistiin.

4.4. Ruumiin praktiikasta, vauvan havaintomaailmasta

Ruumiini on auki, sen aukkoihin tuulee.
 Tuuletan sen läpikotaisin ja sen sisällä ujeltaa.
 Ristivedot paukuttelevat sen läppiä ja liepeitä, erilaisia sulkuja.

(Teo Ala-Ruonan kurssilla kirjoitettu pieni runo,
 puhelimen muistio, 28.10.2021.)

Toisessa kerroksessa, ruumiin sisäisessä maailmassa syttyvät välittömät halut, tunteet, tarpeet ja reaktiot ennen analysointia tai harkintaa. Tällainen suora reagointimalli on toki yhdistettävissä vauvan tapaan olla maailmassa, mutta koen myös itse herkistyväni uudella tavalla vastaamaan suuremmin omiin tarpeisiini. Luodessani virityksiä työskentelylleni pyrin itseni kanssa ihokontaktiin, käsiksi ihoni eri kerroksiin ja lopulta sen alaisiin kudoksiin. Nahkani on löysää ja venyvää, ohutta kuten vauvallanikin. Ihon alla on pehmeää, jokin siellä on yhä liikkeessä ja sitten on myös jämää, jäntevää ja aktiivista. Nämä olomuodot yhdistävät minua ja vauvaa ja minua ja omaa lapsuuden kehoani. Koen vauvan muovaavan ruumistani yhä sisältä ja ulkoa käsin. Mietin hoivan jättämiä jälkiä ruumiissa: muuttunutta lantion asentoa, suonekkaiksi tiivistyneitä käsivarsia, hampaan jälkiä, tikkejä, nirhaumia ja verestäviä raapamia.

Sooloprosessini lomassa uusi elämänvaiheeni avautuu eteeni jatkuvasti tuoreena, lähmäisenä ja hämmästyttävänä. Raskauden jälkeinen ruumiillisuuteni on pystyvää, resilienssiä, ameebamaista ja humoristista. Seison eri tavoin kuin ennen, hartialinajani piirtyy suurempana, minussa on kulmikkua, jonka tunnistan lapsuudestani. Kaikki tämä tuntuus ruokkii uudenlaista rakkaussuhdetta liikkeeseen ja tanssiin. Ruumiin tekemä matka raskaudessa, synnytyksessä, imettämässä ja jatkuvassa alati muovautuvassa hoivaamisessa erilaisten tuntujen, tonuksien, painojen, paineiden ja tempoisuuksien lävitse, tekee konkretiallaan näkyväksi muuntuvat potentiaalit ruumiillisessa identiteetissäni. Olemisen tapa elää ja avautuu kiinnostavalla tavalla uusiin kevyempiin suuntiin. Uudenlaisten minä-tanssijana määritelmien omaksuminen ja muovaaminen tuntuu mahdolliselta. Somaattisesti voisin kuvaila ajanjaksoa luisen rakenteeni tanssittamisena. Raskauteen ja maidontuotantoon liittyvän relaksiini hormonin löystyttämät kevyet nivelet, jänteet ja hermoradat tekevät luille tilaa. Luut liikuttavat minua silloinkin, kun lihakset väsyvät, mutta on edelleen heijattava, kannettava, työnnettävä, nostettava ja vedettävä, taas heijattava.

Myös ajatus satelliitimaisesta ruumiista, joka voi kiinnittyä tilassa mihin tahansa tajuamatta omaa erillisyyttään ympäristöstään, saa ohjata tekemistä. Tässä harjoitteessa pyrin näkemään tilan muotoina ja pintoina, nimeämättä aktiivisesti havaitsemaani. Satu Palokankaan ekosomatiikasta mieleeni on piirtynyt vahvasti ajatus jaetuista vesistä. Tässä yhteydessä nimenomaisesti veden kiertokulku ruumiini kautta lapseeni, sekä ennen syntymää jaettu nesteiden kiertokulku ruumiitamme yhteen punovana virtana kiehtoo minua suhteessa hahmoon. Mietin ruumiini antautumista sitä muovaaville voimille, venymistä, paisumista ja aukkojen vuotamista tavalla, joka koettelee käsityksiämme sovinnaisen ja yksityisen rajasta. Palokankaan kurssilla tehdyt harjoitteet liittyen ruumiin vesiin, kulkevat matkassani.

4.5. Metodien ja taiteellisten kysymysten välisestä suhteesta

Koen, että vastaavasti kuin aiemmassa taiteellisessa työskentelyssäni, tapani liikkua taiteellisista ideoista kohti työskentelyn metodeja, noudattaa kaavaa, jossa lähdän suunnitteluvaiheessa liikkeelle melko laajoistakin kysymyksistä. Tullessani studioon kuitenkin ikään kuin unohdan kysymykseni ja aloitan kuvan tai materiaalin parissa, jolla ei ole minulle selvää näkyvää kytköstä työn tematiikkaan, mutta joka työskentelyn edetessä alkaa piirtämään vastauksia alkuperäisiin taiteellisiin kysymyksiini. Tämän työn puitteissa olen esimerkiksi kiinnostunut käsittelemään raskaudessa voimistuneita kysymyksiäni sukupuolen representaatiosta vanhemmuuden kentällä. Studiotyöskentelyni alkaa silti Jokiniemen tehtävään valittujen objektien äärellä ja palaa vasta myöhemmin syntyneen materiaalin informoimana takaisin kohti kysymyksiäni. En siis kuljeta kysymyksiäni työtäni aktiivisesti ohjaavina mukani, vaan annan niiden häilyä jossakin taustalla. Materiaalisuus rakentaa uusia kysymyksiä, kysymysten sarjoja ja kytköksiä alkuperäisiin kysymyksiin.

Työskentelen myös mahdollisuuksien mukaan juuri esitysstudioissa 709. Tilassa olemisen tuntuun tärkeältä hahmon kiinnittymiseksi ympäristöönsä. Tämä siksi, että koen työni enemmän kiinnittyvän tietyn tilan ja ympäristön ruokkimaan ruumiillisuuteen, kuin kytkeytyvän sellaiseen tanssijantyöhön, joka rakentuu vahvasti ruumiin- ja liikkeen praktiikasta ja sisäisyydestä kohti teoksen maailmaa. Tällainen tilallis-liikkeellinen

materiaalin rakentuminen onkin itselleni tyypillinen suunta myös aiemmassa soolotyöskentelyssäni, sillä esitysten tekijänä ajattelen sijoittuvani tanssi- ja esitystaiteen rajamaille, risteymään, jossa teosten liikkeellisyys ja tapahtumallisuus sekä installaation omaiset elementit tulevat tanssijuuteni informoimiksi. Koen usein lähteväni liikkeelle ja lähestyväni myös töideni tanssillisempia maastoja tilasta, kuvasta, objekteista tai muista ulkoisista parametreista käsin. Tavallaan tässä prosessissa tämä suuntaisuus korostuu entisestään, sillä aikataulullisista syistä en vielä osallistu liikepraktiikkatunneille koulutuksessani ja usein mietinkin, mitä tämä aktiivisen tanssin harjoittamisen poissaolo tekee tanssijuudelleni tuossa hetkessä. Toisaalta ajattelen vanhemmuuden ja äitimisen itsessään olevan vuorokauden ympäri jatkuva ruumiillinen praktiikka, joka väistämättä informoi taiteellista työtäni ja rakentaa sen liikkeellisiä raameja.

Edellä kuvaamani tilasidonaisuuden lisäksi koen työskenteleväni kahden kokonaisuuden välisyydessä, joista toinen on objektiorientoitunutta ja toinen keskittyy ruumiillistamaan kysymyksiäni vanhemmuudesta. Pohdin ennen kaikkea mitä vanhemmuus minulle on ja miten olla vanhempi? Ilakoin yhtäaikaisesti kasvusta tuohon rooliin ja jonkinlaisesta paluusta lapseni kautta itseeni ja omaan lapsuuteeni. Pysin kuvittelemaan itselleni hybridihahmoni kautta ruumiillisia muistoja vauva-ajastani. Monet emootioiden ja halujen ruumiillistumat lapsessani resonoivat minussa tasolla, jota en täysin pysty sanallistamaan, mutta jota toistuvasti kutsun esiin tanssin tai muun somaattisen työskentelyn keinoin. Soolossani esiintyvän vauva-vanhempi hybridihahmon sisäistä maailmaa rakennan löyhästi myös narratiivin keinoin, autofiktioon tukeutuen ja pohjaten Ala-Ruonan *Speculative somatic fiction* -kursilla avattuihin sisältöihin. Kurssin aikana tutkimme kuinka voimme muovata ruumiinkokemustamme ja sen suhdetta ympäröivään todellisuuteen kirjoittaen. Keskeiseksi kysymykseksi nousee, kuinka voimme kirjoittamalla luoda ruumiillisia todellisuuksia, tunteita, muotoja ja hahmoja, joita haluamme kokea ja kuinka kirjoitettu fiktio voi tuottaa impulsseja sekä visioita näyttämöllistyvästä materiaalista.

Käyn työskentelyni lomassa läpi myös joitakin taiteilijoita ja itselleni merkittäviä töitä, luodakseni työskentelylleni turvaverkkoa. Tällainen verkkoisuus ja itsensä asettaminen sen osaksi luo kytköksiä, jotka ruokkivat työskentelyä – paikannun, asemoidun ja tulen kannatelluksi. Ihailen esimerkiksi koreografi Dana Michelin työtä ja vaikei tarkoitukseni ole käyttää hänen työtään suorana referenssinä, tulee se kuitenkin näkyväksi

soolossani ja sen ympärillä käydyissä keskusteluissa. Myös se kuinka tässä prosessissa työskentelen, avaa minulle uuden syvemmän tavan tarkastella hänen työskentelynsä metodologiaa. Palaan tarkemmin tähän yhtymäpintaan ja verkkoisuuksiin soolotyötä seurannutta demoprosessia käsittelevässä osassa.

4.6. Taiteelliseen dialogiin asettumisesta, kannattelusta

Ajattelen, että itselleni keskeinen hetki tässä sooloprosessissa on toinen tapaaminen mentorini Maija Hirvasen kanssa. Esitän Hirvaselle 15-minuuttisen demon ja koen heti, että jotakin loksahdelee kohdilleen. Olen tehnyt joitakin tilallisia ratkaisuja sekä valinnut äänimaailman, jota vasten kokeilla materiaalia. Objektit ja asu ovat tuossa vaiheessa jo valittuina. Mentorini ymmärtää työni kieltä hyvin ja hänellä on kyky sanoittaa näkemänsää tavalla, joka informoi ja ruokkii prosessiani. Lisäksi hän asettelee sitä laajempaan viitekehykseen oman taiteellis-teoreettisen tuntemuksensa avulla.

Myöhemmässä työn vaiheessa saan Hirvaselta sähköpostitse kirjeen. Tuolloin hän kirjoittaa katsoja-kokija-mentorin positiostaan käsin työstäni seuraavasti:

”Minulle soolossasi ilmentyi hybridihahmo, joka oli monenlaisesti sukupuolta välittävä, muttei ainoastaan, aktivoi lapsen ja vanhemman ruumiin ja olemisen kerroksia, muttei ainoastaan, toi mieleen myyttisiä olentoja (joko keksittyjä tai ihmiskulttuurissa jo kulkevia).

Jotenkin tämä, jonka nyt nimeän ei-ainoastaan, ja ja-ja-ja-tavaksi olla antoi minulle tehtävää katsojana. Minusta tuntui, että mua varten ei olla päätetty mitä mikään kohta merkitsee. Representaation tasot tuntuivat kysymyksiltä. Sellaisilta kysymyksiltä, joihin ei ole tarkoituksaan etsiä mahtipontisia vastauksia, vaan väliaikaisten vastauksien sarjoja, monenlaisia vastauksia.” (Hirvanen 22.12.2021.)

Tämä Hirvasen kuvaama ”muttei ainoastaan” ja ”ja-ja-ja-tapa” muodostuu itselleni merkittäväksi väyläksi tarkastella omaa tekijyyttäni, työn metodologiaa, jossa aktiivinen kysymyksen asettelu tapahtuu itse tekemisessä, ja jossa Hirvasen huomion mukaisesti luodaan väliaikaisten vastausten sarjoja. Myös Hirvasen huomiot monenlaisesti

sukupuolta välittävästä hahmoisuudesta ja myyttisistä olennoista tuntuvat lukevan työstäni olennaista ajattelua, jossa pyrin laajentamaan äitimisen kuvastoa. Sillä vanhemmuuden myötä omalla kohdallani entisestään voimistunut kokemus sukupuolettomuudesta on tuonut horisonttiini täysin uudenlaisen kokemuksen maailmaan suuntautumisesta, katseen alla alistumatta olemisesta, vapaudesta, halusta, nautinnosta ja ennen kaikkea ruumiista itsestään. Näen hahmoni nojaavan maailmaan, jota kirjailija ja kuraattori Legacy Russellin *Glitchfeminismi* ehdottaa, ja haluankin kiinnittää työni ja hybridihahmoni viestinviejäksi Russellin sanoille: ”Binääristä kehoa vastaan kapinoivat taiteilijat kuljettavat meitä kurittomien maailmojen halki ja ehdottavat meille uudenlaisia näköaloja ja visioita fantastisista tulevaisuuksista (Russell 2022, 35).”

Edeltävän kaltainen nähdynsi ja kannatelluksi tulemisen kokemus, jota mentorointisuhteessa parhaimmillaan syntyy ja, joka tukee omaäänisyyden vahvistumista tilassa, jossa jokin vasta hahmottuu, tuntuu arvokkaalta. Mentorointikulttuurin tärkeys osana taiteilijaksi kasvamista nouseekin usein esiin Hirvasen kanssa käymissäni keskusteluissa sooloprosessini aikana. Mentori tuntuu työtäni valvovalta ja lempeästi kasvattavalta vanhemmalta, joka myös asettuu puskuriksi koulutusinstituution, vapaan taidekentän ja taiteilijaksi kasvamiseni ristipaineeseen. Taiteellinen dialogi ja neuvonanto, jota mentoroinnissa tapahtuu, vahvistaa ylisukupolvisia tiedonmuodostuksen ketjuja ja opiskelijan kollegiaalista suhdetta kentän toimijoihin, mutta myös kannattelee äitimisen hauraana huojuvaa tilaani. Tukeva ja turvallinen työskentelyilmapiiri sooloprosessissa kautta linjan auttaa suhtautumaan työhön keveydellä, rohkeudella ja nautinnolla, vaikka suuretkin tunteet ja ajatukset aihealueen sensitiivisyyden ympärillä seilaavat osana työskentelyäni. Haasteelliset hetket ja epäröinti myös saavat todella arvostamaan työn parissa käytyä dialogia, jossa kannustava ja työni arvon näkevä palaute luo pinnan johon nojata ja palata. Se palauttaa nautinnon kokemukseen, jota työskentely, prosessissa tuotettu tieto ja dialogisuus itsessään on jo tuottanut.

4.7. Tunteisuudesta

Työni muovautuu ja kehittyy esitysten aikana vähemmän ja hienovaraisemmin kuin odotan. Tämän havainnon myötä ymmärrän, että nautin lopulta melko tarkkaan asetetun

materiaalin esittämisestä. Tiettyjen parametrien pysyvyys antaa tilaa kohdata vaihtuvien esitysiltojen energia esityskauden aikana. Yleisellä tasolla olen jo pitkään ollut kiinnostunut leikkisyydestä sekä erilaisten affektien ja emootioiden kerroksellisuudesta työssäni esiintyjänä. Vaikka esiintyjyydessäni usein tavoittelen jonkinlaista paljastuneisuutta ja pudotettua arkista olevaisuutta, koskettaa työni hahmoisuuden kerroksellisuudellaan myös humoristisia pohjavireitä, minkä koen työni suurimmaksi anniksi ja haasteeksi.

Yleisöt tulkitsevat työtäni eri esityskerroilla hyvin eri tavoin kauhunsekaisesta paheksunnasta nauravaiseen rakastamiseen ja omakohtaisuudesta välinpitämättömyyteen. Tämä muuntuva kohtaamisen tila antaa myös esitykselle ja esiintyjyydelleni hyvin erilaisia sävyjä eri esityskerroilla. Tavoittelemani leikki esiintyjäntyöllisenä asetuksena ja kohtaavuuden tila suhteessa yleisöön säilyykin ehkä juuri näiden asettamieni ulkoisten parametrien pysyvyydessä ja sääntöjen rajaamassa tilassa. Hirvanen kirjoittaa tästä aiemmin viittaamassani mentorointikirjeessä osuvasti:

”Jos pyrkimys ei ole pääosin representoida reaktioita tai tunteja, sisäisen kokemuksen reitin päättäminen etukäteen jokaiseen esitystapahtumaan on mielestäni mahdotonta. Sää vaihtuu, kuu on eri asennossa, hormonit, päivän tapahtumat, aika, kaikki.” (Hirvanen 22.12.2021.)

Tunteisuus ja olosuhde saavat siis elää teoksen asettaman maailman sisällä. Silti pohdin myös teoksen välittymisen reunaehtoja, sen sallimaa huojuntaa. Kenraaliharjoituksissa olen juuri palannut keikkamatkalta, nukkunut huonosti, kohtaan teknisiä vaikeuksia ja virittäytyminen jää pintapuoliseksi. Koen leikin tilan katoavan, jotain hajoaa ja teos lipuu tavoittamattomiini. Tilaan kiinnittyneisyys ja oikean virittäytymisen paino nousevat keskiöön suhteessa esityksen tapahtumaan ja kenraaliharjoituksen jälkeisissä esityksissä rakennankin itselleni tarkemman ja perusteellisemmän kaavan virittäytymiseen, mikä auttaa laskeutumisessa yleisöä kohti. Pohdin Hirvasen kirjeessään asettelemia ajatuksia:

”Jokseenkin samanlaisessa rakenteessa ja koreografisessa materiaalissa toistettavassa esityksessä tätä välittömyyttä kaikessa kirjossaan muokataan, manipuloidaan, muutetaan. Minusta kysymys siitä, millaisilla metodeilla ja praktiikoilla nimenomaan

tietoisesti tuotetaan, valitaan, koreografoidaan ruumiinhaluja, tunteita, reaktioita on todella kiinnostava.” (Hirvanen 22.12.2021.)

Vääjäämätön ajautuminen kohti näyttämölle asettumista, ruumiillisuudelleen antautumista, aivokemioilleen altistumista, katseeseen ja kohtaamiseen hakeutumista ja siitä pois kääntymistä, vaatii esiintyjältä taitoa ja taktiikkaa tunnistaa oma sen hetkisyytensä ja toimia siitä käsin kohti teoksen maailmaa. Minulle tämä tarkoittaa usein erilaisten tilojen ja maastojen läpielämistä leikkien viritysten kautta ennen esitystä. Virityksiä läpieläessäni skannaan ruumiin tiloja ja tapoja siivilöityä kohti teoksen ehdottamaa maailmallisuutta. Ja vaikka nautin tiettyjen parametrien pysyvyydestä myös heilunta, hauraus ja läpäisevyys on työlleni keskeistä.

Tästä läpäisevyydestä nousee kohdallani usein esitystapahtuman sisäistä aaltoilua häpeän ja nolouden alueelle. Tämä on kuitenkin itselleni esiintyjänä toimimisen ydintä sikäli, että häpeän kokemus kertoo myös liikkumisesta intimitetin ja paljastuneisuuden alueella. Ilman mahdollista altistumista häpeälliselle tai nololle kokemukselle, koen esiintyjänä tietäväni esityksestä liikaa, mikä taas asettaa minut itselleni epäkiinnostavaan valtapahtumassa suhteessa yleisöni. Mikäli siis koen, ettei yleisöllä ole mahdollisuutta omalla osallistumisellaan horjuttaa kokemustani esityksestä, tiedän liikaa, muutun läpäisemättömäksi. Ehkä voisikin siis sanoa häpeäkokemuksen olevan jollain lailla esiintyjäntyöni tunteisuuden ytimessä. Esitystä enemmän prosessin aikana elää ja kehittyy siis lopulta kohdallani virittäytyminen, joka tavallaan lopulta rakentaa näin myös esityksen. Tietyt viritykset, jotka saavat muotonsa esityksiperiodin aikana, kulkevat matkassani yhä. Näistä työskentelyssäni keskeisimpiä ovat *sex fantasy tuning* ja *larppaaminen*.

4.7.1. sex fantasy tuning

Sex fantasy tuning on henkilökohtainen itselleni tunteisuutta kutsuva viritys. Se on mielikuvaharjoitteen, ruumiin stimulaation, halun ja häpeän yhteenkietoutuma, joka parhaimmillaan kuljettaa ennakkoon läpi sen mentaalisen fyysisen tilan, johon esiintyjänä koen lavalla ollessani asettuvani. Viritys rakentuu puolivahingossa keikkamatkallani Lissabonissa kesken tämän sooloprosessin. Tuolloin teatteritilan kylmyys ja pukutiloissa nukkuva vauvani pakottavat minut virittäytymään ja pitämään itseni lämpimänä

näyttämön välittömässä yhteydessä, lavan takatilassa, jossa en voi tuottaa ääntä. Ulkoinen rajoittava olosuhde rakentaa voimakkaan sisäisen virityksen tilan, joka on kulkenut mukanani esiintyjydessäni koko sen syntyä seuranneen ajan.

Käytän sex fantasy tuningia sooloprosessissani ennen jokaista esitystä, sekä sitä seuranneissa demoprosesseissa osana esitystä. Jokin tuossa haluunsa ja häpeäänsä imeytymisessä on toiminut minulle esiintyjyyttäni vahvistavana ja tukevana tekijänä erityisellä tavalla työskentelyäni maadoittaen. Kohtaamisen ja välisyyden tilaan tuleminen halustaan käsin mahdollistaa kohdallani yhteiseen maastoon asettumisen toiseen imeytymisen sijaan.

Viritystä tehdessäni istun rennosti tuolilla silmät suljettuna. Pysyn liikkumatta koko virityksen ajan. Avaan mielenmaisemaani seksuaalisen fantasian tai läpieletyn tilanteen, mielellään jonkin sellaisen, johon liitän jonkin asteista häpeää tai ristiriitaisuuden kokemusta ja kuljetan tätä mielikuvaa tarkasti ja yksityiskohtaisesti tuottaen voimakkaan kiihottuneisuuden tilan, mutta kuitenkin koskematta ruumistani. Viritys nostaa sykkeen ensin nopeasti ylös, pintaan, ja purskauttaa veren mukana kemikaalikoktailin suonistooni. Pintaverenkiertoni aktivoituu ja poskille nousee helottava puna. Koko ruumiin tuntoni terävöityy ja syvenee, se on valpas, mutta antautuva, uppoutuva. Mielikuvan kuljetus lämmittää ruumiin ja tasaa sykkeen, hidastaa ja voimistaa hengityksen, samalla tunteiden tilassa tapahtuu sallivuutta; voin olla näinkin, voin haluta ja ajatella tällaistaikin, voin elää myös ristiriidassa itseni kanssa.

Minulle tämä on eräänlainen esitystilanteen tuottaman jännityksen ja ruumiinstimulaation pikakelaus simulaatio, joka parhaimmillaan saa minut välittämään itse esiintymisen tapahtumasta hiukan vähemmän ja palauttaa fokuksen lähemmäs omaa toimijuuttani ja haluani myös esiintyjänä. Harjoituksen kautta pystyn kiinnittymään tarkemmin teoksen ehdottamaan maailmallisuuteen ja esiintyjänä rakentamaan portteja yleisölle tuota maailmaa kohden yleisön miellyttämiseen pyrkimisen sijaan.

4.7.2. Larppaus

Larppaus on huijaus tai harhautus ja kutsu hankauksesta takaisin kohti keveyttä ja leikkiä. Larppaus saattaa olla asenne, energia tai aura, mutta se voi olla myös tapa hengittää tai

olla ruumiissaan. Larppaus voi olla yksityiskohta ja nyanssi tai se voi olla kokonainen elämä. Larppaus tulee luokseni silloin kun saavutan oman osaamiseni ja tietämiseni laidat.

Larppaus tulee usein luokseni kutsumatta, mutta kuin sattumalta juuri oikeassa hetkessä. Useimmiten larppaus tekniikkana ja hahmona laskeutuu työskentelyyni ja vasta tämän jälkeen tunnistan larppaavani. Olen vain harvoin onnistunut käyttämään larppausta itse määrittelemälläni tavalla niin, että larppaamani hahmo olisi tietoisesti valitsemani. Tekniikkana larppaus on kuitenkin matalalla kynnyksellä käyttöön otettavissa aina umpikujan tai hankauksen edessä. Larppaus on ongelmanratkaisukeskeinen strategia.

Hankauksella taidan tässä tapauksessa taas tarkoittaa tilannetta, jossa epäonnistumisen tunne ja kokemus oman itsen rajallisuudesta tulee työskentelyn tielle kurkkua kiristävä sisäisenä kritiikinä, kateutena, häpeänä, häiritsevänä itsetietoisuutena tai muuna hankalana onnistuneisuuteen keskittyvänä tunteena, ja jonka vapauttamiseksi on kutsuttava käyttöön toisia potentiaaleja, toisten potentiaaleja. Harjoitteen ja tanssin tilan sisällä umpikujassa oleminen voi toki olla kiinnostavaa ja hedelmällistäkin, mutta sisäisen kokemuksen muuttuessa toivottomaksi, valitsen mieluummin kiertotien ja harhautuksen taktiikan. Voin kuvittelun tasolla omaksua toisia olomuotoja, potentiaaleja ja jatkaa harjoitteen työstämistä näistä käsin, voin livahtaa kohti fantasia-minuuksia. Palaan virityksiin ja niiden vakiintumiseen osaksi omaa taiteellista työtäni sooloprosessia seuranneessa osassa Demoprosessi ja sen sisäisyydestä nousevassa taiteellista opinnäytettäni käsittelevässä osassa Outoliini.

4.8. Vanhemmuuteen liittyvät kysymykset, olosuhde

Ensimmäisen maisterivuoteni aikana opiskelen puolipäiväisesti ja virallisesti olen yhä vanhempainvapaalla. Todellisuudessa jaamme aikaresurssiamme puoliksi puolisoni kanssa, joka saman aikaisesti viimeistelee maisteriopintojaan. Aamupäivisin leikitän ja hoivaan vauvaa ja kierrän Tokoinlahtea kantoreppuineni. Kuuntelen Ruskeat tytöt median perustaja ja kirjailija Koko Hubaran ja säveltäjä Astrid Swanin *Post-äiti* Podcast-sarjaa, joka tuntuu teoreettisuudessaan jatkavan Nelsonin *Argonauttien* rakentamaa samastumis pintaa suhteessani vanhemmuuteen. Hubaran ja Swanin käyttämä käsite äitiminen, antaa hoivaamisen tapahtumalle kokemuksessani uudenlaisen avoimen

lokeron ja livahtaa äiti -sanon järkälemäisyyden ohi. Vauva on opintojeni alkaessa suunnilleen seitsenkuinen ja imetän yhä usein. Kirkkaat, myöhäisen kesän roikkuvat päivät, vuolaana virtaava maito ja ruohikossa mönkivä vauva ovatkin varhaisia maisteriopintojeni iltapäiviä piirtäviä kuvia. Maidontuotannon aikaansaama pakottava tykytys on työskentelyäni määrittävä uusi aikaraami.

Jokin tuossa rytmisyydessä tuntuu myös täydellisen oikealta. Saan jatkaa oman taiteellisen työni parissa, tulla päivittäin henkisesti ja ruumiillisesti levähtämään toisenlaiseen tempoisuuteen, kuitenkin repimättä itseäni iilimadon kaltaisesta imijästäni ja sen hetkisestä suurimmasta rakkaussuhteestani irti väkivalloin. Opinnot antavat ja annan itseni uudessa plastisessa ja vastaanottavaisessa tilassani tarttua kaikkeen tuohon annettuun, nojautua instituutioon ja ihmisiin ympärilläni. Ja toisaalta tuosta synnytyksen jälkitilan tuottamasta aivojen plastisuudesta huolimatta, (joka mahdollisesti auttaa identiteetin joustavuudessa ja uuden oppimisessa) on paljon myös hataraa, höttöisää ja pimeää. Valvottujen öiden, lukuisten todistettujen kuunkiertojen ja auringon nousujen jälkeisessä tilassani puhe, sanat ja käsitteet pakenevat. En muista nimiä, en tavoita kokonaisuuksia ja kahden kielen välissä operoiminen opinnoissa tuottaa haasteita. Myös tästä syystä olen kiitollinen opintojeni ajallisuudesta, puolikas päivä on samalla vauvaan kytkeytyvässä reaktiivisessa tempoisuudessani ikuisuus ja toisaalta seitin kaltaisesti levittäytyvässä vuorokausirytmisäni vain lyhyt ohikiitävä hetki.

Syksyn edetessä ja tiivistyessä kohti soolotyön esittämistä, käyn keskustelua opinnoista, työstä ja hoivasta koreografi Sonya Lindforsin kanssa. Vuonna 2018 ensi-iltansa saanut Lindforsin teos *Cosmic Latte* (15.5.2018.) kiertää samaisena syksynä Göteborgissa, Tukholmassa ja Lissabonissa ja olen osa teoksen esiintyjäkaartia. Vaikka lava-aikani teoksessa on verrattain lyhyt ja paikkaaja keikalle olisi varmasti mahdollinen vaihtoehto, olemme Lindforsin kanssa yksimielisiä siitä, että työn jatkumisen mahdollisuus myös perheellistymisen jälkeen ja rinnalla on tärkeää. Ja vaikka pulloruokinnasta kieltäytyvän vauvani ja puolisoni pakkaaminen keikoille mukaan, on työryhmää ja kiertuetoimintaan kytkeytyviä instituutioita rasittava teko, on se myös merkittävältä tuntuva teko. Käsikirjoittaja, teatterintekijä ja kirjailija Olga Palon sanoin “valkoinen feminisismi sai minut aikanaan uskomaan, että naisen radikaalein valinta on lasten tekemisen ja lapsettomuuden välillä. Feminististä oli tietysti olla tekemättä lapsia (Palo Ylioppilaslehti

6/2023).” Todellisuudessa näkymättömyydestä kieltäytyminen perheellistymisen myötä, sekä uusintavan työn tuominen näkyväksi osaksi opiskelua ja palkkatyön rakenteita ja mahdollistumista, voi olla osaltaan luomassa tulevaisuuden työn, opiskelun ja kollektiivisen hoivan rakentumisen malleja.

Jossain kohtaa ensimmäisen opintovuoteni aikana kirjaan kalenterini muistiolehdille:

Rasitan tätä instituutiota äitimiselläni. Olen elävä, itseään ääneen ja näkyväksi kirjoittava manifesti hoivan puolesta ja lapsivihamielistä yhteiskuntaamme vastaan. Pysin vanhemmuuden positiostani käsin kirjoittamaan näkyväksi sellaisia yksilötaiteilijuutta ylläpitäviä ihanteita ja vapautteen liittyviä laajempia kulttuurisia ideoita, joita taiteen kenttä ja taidekoulutus yhä tukevat vaikka hoiva “trendaa” taideinstituutioissa. (Omat muistiinpanot, päivämäärää tuntematon.)

Sillä syksyn keikkojen myötä piirtyvät näkyväksi myös ne yhteiskunnallisen tason ongelmat, joista Palokin ylioppilaslehden esseessään *Perutaan perhe*, puhuu. Kaikesta hankaavuudestaan huolimatta, vauvan ja äitimisensä tuominen taidetiloihin, ravintoloihin tai julkisiin kulkuneuvoihin tuntuu keikkamatkalla Ruotsissa ja Portugalissa elähdyttävältä ja kaikkien osallisten kokemusmaailmaa rikastuttavalta, toisin kuin Suomessa. Lainatakseni Paloa “Se johtuu siitä, että Suomi on täynnä lapsivihaa. Lapset eivät ole tervetulleita yhteenkään paikkaan, jota ei ole erikseen mainittu ”lapsiystävälliseksi”. (Palo Ylioppilaslehti 6/2023.) Pohdin sitä kuinka kokemuksemme, yksilöihanteemme ja yhteiskuntamme hylkii tällaista suhdetta: yhtäaikaaisesti tarjoava ja tarvitseva äitimisen tapahtuma nähdään tiloja rasittavana, toimimattomana toimintana, joka on tilaa vievää, lähmäistä, äänekästä, epäjärjestelmällistä, huojuvaa. Tuo tapahtuma on se, jonka kannan mukaan tähän koulutukseen ja soolopraktiikkani keskiöön, pakotan katsomaan sitä kohti.

Lissabonin lempeänä rutistuva myöhäissyksy ja matkarattaidemme olematonta jousitusta koettelevat pyöreinä piirtyvät mukulakiviset sekä kaltevina mutkittelevat jyrkät kadut nostattavat sydänalaani lepatusta. Ajoittain tämä prosessin vaihe tuntuu kaottiselta työskennellessäni pitkiä päiviä keikkamatkalla, hoivatessani vauvaa ja yrittäessäni vastata soolotyötä koskeviin tuotannollisiin kysymyksiin ajoissa. Koen, että panostani jää tässä kohtaa puuttumaan paljon moneen suuntaan; keikoilla tarvitsen perheineni

työryhmältä ja festivaalijärjestäjiltä erityistä kannattelua, enkä pysty toisaalta osallistumaan tuotannolliseen työhön myöskään Suomen päässä. Koen tästä vajavaisuutta, vaikka järjestelyt tuntuvat kaikkialla sujuvan hyvin. Nojaudun ajatukseen, jossa kannateltavana oleminen on hyväksyttävää, jossa kollektiivinen vastuu kertaantuu ja palautuu jollekin toiselle, joskus toiste, toisaalla. Mieleni on kevyt, jopa läpeensä kylmässä, vaikkakin muuten ihanassa Alkantara- teatterissa, jonka näyttämökuvaa reunustavat lisälämmittimet ja jonka kulisseissa kehitän myöhemmin praktiikassani mukaanani kulkevan sex fantasy tuning -virityksen.

Kokemukseni työskentelystä Lindforsin kanssa vuosien varrella on myös asettanut asioita laajempaan perspektiiviin. Se on nostanut pintaan tarkentavia kysymyksiä yhteyksistä, verkostoista, yhteisöistä, *meistä*; Olen ajatellut hauraita kehoja ja mieliä, position muutoksia, rakenteita yhteiskunnassa sekä valkoisuutta taiteessa, itsessäni ja nyt Palon tavoin myös vanhemmuudessa. Huokoisuus, pehmeys ja kanssaoleminen, toiseen ja yhteiseen hukkuminen, rajojen hälveneminen, leikki, luopuminen, ruskea näyttämö ja epäkeskiöön asettuminen - yhteistyö Lindforsin kanssa on opettanut tarkastelemaan rakenteellisia ja kulttuurisia tasoja suhteessa yksilöön, yhteisöön ja taiteilijuuteen.

5. DEMOPROSESSI

Ensimmäisen opintovuoden toinen taiteellinen työ on kevääseen 2022 sijoittuva demoprosessi, joka on mahdollista toteuttaa monin eri tavoin. Prosessia edeltäviä kursseja käydään yhdessä koreografiopiskelijoiden kanssa ja monet valitsevatkin kollektiivimuotoisen työskentelyn rakentaakseen demon. Minä jatkan yhä puolittaisia opintopäiviäni ja osittain tästä syystä valitsen soolona työskentelyn myös demoprosessissa. Demoprosessi on tuotannolliselta rakenteeltaan kevyempi ja esitystapahtumana laboratoriomaisempi, kuin syksyinen soolotyö ja avaa täten mahdollisuuden kokeilulle sekä soolopraktiikan kehittämiseksi uusiin suuntiin. Tutkin vanhemmuuteni vaihetta suhteessa soolotyössä rakentuneeseen vauva-vanhempi-hybridihahmoon. Syvennän, laajennan ja jatkan työskentelyäni Simo Kellokummun vetämällä *Body of work (bodies at work)* - sekä Anna Mustosen ja Ami Karvosen pitämällä *Performer's practice* -kursseilla.

Palaan demotyöskentelyn pariin jälleen syksyllä 2023, jolloin elämän asetus on taas toinen. Ajatukseni vierivät Hirvaselta sähköpostitse saamaani mentorointikirjeeseen, jossa hän kirjoittaa:

”Puhuit tapaamisessamme mahdollisuudesta soolosi laajentamiseen, työskentelyn jatkamiseen. Lapsi kasvaa, vanhemmuus jatkuu, pallo, jolla elämme pyörii. Vanhemmuus opettaa niin paljon muutakin kuin yhden ihmisen vanhempana olemista ja muuttaa myös taiteen tekemisen. Kysymyksiä, joita työskentelyn laajentamiseen ja jatkamiseen liittyy: Millä tavalla teoksesi ja prosessisi kasvaa, muuttuu, kun jatkat, ja kuinka avoin olet sen muuttumiselle moniin mahdollisiin suuntiin?” (Hirvanen 22.12.2021.)

Vaihdan työskentelyn otetta. Hybridihahmoni valtaa sisäisyydestäni lisää tiloja – valtaa kurittomuudessaan tiloja tästä tekstistä – vaihtaa fontin. Käsittelen seuraavissa tekstiosuuksissa näitä demoprosessini eri ajallisuuksia, sekä prosessin ottamia kasvusuuntia. Eritelläkseni itselleni ja lukijalle demoprosessin eri vaiheita kirjoitan keväällä 2022 tapahtuneesta demoprosessista nimellä (*sharing 1*) ja syksyyn 2023 sijoittuneesta työskentelyjaksosta ja esittämisen tapahtumasta nimellä (*sharing 2*).

5.1. Demoprosessista 2022 (sharing 1)

Ulla Donner, 2022.

Tämä sarjakuvataiteilija Ulla Donnerin kuvitus tulee minua vastaan Instagrammissa juuri ennen lapseni 1-vuotis syntymäpäivää. Samastun sen sanomaan vahvasti ja minusta tuntuu hyvältä jälleen kiinnittää prosessini alkupiste kuvalliseen lähtöön. Läpielän jonkinlaista symbioosin särkymistä ja tarvetta asettua uuteen asentoon suhteessa lapseen, jonka maailma laajenee täysin suhteettomalla nopeudella. Tuossa hetkessä koen haikeutta, uudenlaista menetystä, joka liittyy muuttuneeseen kokemukseeni ajasta. Vauva ei ole enää vauva ja erityisenä pidetty vauvan vuosi alkaa olla takana. Näissä melankolisissa tunnelmissa aloitan Simo Kellokummun kurssin *Body of work (bodies at work)*, jonka aikana jatkan syksyn 2021 soolotyöskentelyssä rakentuneen vauva-vanhempi hybridihahmon tutkimista. Annan hybridihahmolle tilaa haikailla ja valua patetiaan. Kellun seuraavissa kysymyksissä ja ajatuksissa:

How to deal with the continuous loss and failure as a parent?

How to give room for the "too something" and "dramatic" emotions?

Liian suuret tunteet kiehtovat. Palaaminen dramatiikan kokemuksiin lapsena, palaaminen hormonimyrskyn avaamaan tunteiden luolastoon synnytyksen jälkeen, palaaminen näihin molempiin yhtä aikaa. Muisto, jossa olen syvästi loukkaantuneena nelivuotiaana ryöminyt piirongin alle makaamaan, piiloon, mutta kuitenkin niin, että olen vaivatta löydettävissä, lohdutettavissa, odottaen

vanhemmaltani anteeksipyyntöä, mutta luovuttanut kun elettä ei ole kuulunut, palannut arkiseen elämään, tuntuu osuvan juuri sellaiseen kohtaan, jota tässä tavoittelen. Hahmoni kautta voin elää ehkä todeksi tämän kaltaista dramatiikkaa, joka ei liiaksi rationalisoi tunteitaan vaan antaa niiden huoletta kehitellä omia narratiivejaan ja nousta ansaitsemiinsa ulottuvuuksiin. Kellokummun kurssilla kokeilen lyhyesti myös uudenlaisten musiikillisten ja äänellisten elementtien käyttöä sekä yleisön osallistamista tapahtumiin alustana, todistajana, huoltajana, pidikkeenä ja leikin vartijana. Kuuntelen, katselen ja tapailen ääneen taiteilija Anne Imhofin *Faust* -nimisen teoksen (13.5.2017.) yhteyteen rakentunutta albumia, sen yhtäaikaista massiivisuutta ja arkisuutta. Imhof, koulutukseltaan kuvataiteilija, yhdistelee työssään eri mediuksia tilassa ja ajassa tavalla, joka tuntuu tunnistettavalta ja vahvistaa itselleni jälleen kuvallisen ajattelun merkitystä komposition rakentumisen välineenä ja tasona työssäni. Kevään aikana koreografi Dana Michelin kanssa opintojen piirissä käydyn taiteilijakeskustelun tiimoilta ajatuksissani pyörii hänen käyttämänsä sanasto: lapsenvahti, syöttäjä, mutakakku ja sallimissoosi. Michel kuvailee haastattelussa työskentelyään seuraavasti:

” I do whatever it takes to be as uncentered as a human being as I possibly can.” (Michel, oma luentomuistiinpano 2022.)

lhailen tapaa, jolla Michel puhuu tekijyydestään sellaisesta rehellisyydestä käsin, jossa tehdään tilaa myös sanavalinnoille ja kielelle, joka suoraan jatkaa työn sisäistä maailmaa. Että sellainen lapsenomaisenakin näyttäytyvä suoruus ja kurittomuus voi olla läsnä työn artikulaatiossa ja keskustelussa ja sitten on myös toisia kieliä toisiin yhteyksiin, sillä Michel on myös entinen huippu-urheilija ja markkinoinnin alan ammattilainen ja voisi halutessaan valita näitä toisia kieliä puhuttavakseen myös tässä haastattelussa. Olen ottanut Michelen lausuman uudeksi ohjenuorakseni kehdatakseni kokea taiteessani kaiken. Michel myös mainitsee käyttävänsä työskennellessään lapsenvahdeiksi kutsumiaan taiteellisia aktivaattoreita, ulkopuolelta työtä ja tuota sijoittumatonta tekijää kaitsevia ja ohjaavia luotettuja henkilöitä. Yhdistän tämän kokemukseeni mentorin kanssa työskentelystä, asettumisesta suhteeseen, jossa taiteilijuuteni tapahtuu kannateltuna, kollektiivisen vastuun piirissä, aavistuksen itsestäni irtautuneena.

Ami Karvosen ja Anna Mustosen *Performer's practice* -kurssin alkaessa, olen päässyt yli suurimman haikeuden kokemukseni liittyen vauvavuoden päätökseen. Helpotun huomattessani, että tietyn ajanjakson muutos, päätös, loppuminen, tapahtuukin ennemmin sosiaalisen median kuvastossa, ympäröivässä kulttuurissa, puheessa ja neuvolassa, kuin lapsessani tai

välisissämme asetuksissa. Lapseni oppii kävelemään. Vauva, joka kävelee – vaaperoiseni. Kellokummun kurssille tullessani kirjoitan:

At the moment my interest lies in development of will and restriction of it.

How do I build frames or structures and rules? How am I built through them?

How to fit myself into a concept of a parent?

Karvosen ja Mustosen kurssin aikana tutkin hahmotyöskentelyni skaalaa. Missä ovat hybridihahmoni laidat? Kuinka vähän voin olla hahmo, ollen kuitenkin edelleen? Kuinka hahmoni eri puolet tulevat esiin tai suuntautuvat suhteessa tilaan, yleisöön ja erilaisiin toimintoihin? Ajattelen larppausta. Ajattelen sitä työkaluna ja metodina, jonakin, jota olen käyttänyt hahmon markkeerausena tilanteissa, joissa minun on ollut vaikeaa itseni kautta tavoittaa työskentelyssä tavoiteltua laatua, ruumiillisuutta, ajattelua, ja kuinka se on kannatellut minua monissa taiteellisissa prosesseissa silloin kun olen kohdannut haasteita tai tullut ikään kuin itseni tielle - larppausta itsesensuurin vastarintana. Palaan Foucault'n Seksuaalisuuden historiaan ja perversioiden juurruttamiseen. Itsesensuuriin seksuaalisuuden käsitteen osana ja osana ruumiinkontrollin monitasoista rakentumista. (Foucault 2010, 34.) Kuinka larppata tiensä kontrollista ulos?

Teemme kurssin aikana useita kokeiluja saman materiaalin äärellä ja annan hahmon häilyä, menettää osia itsestään ja löytää uusia, jostakin alta, sisältä ja laidoilta. Ja jos syksyisessä *we share waters* -soolossani tämä hahmo on kaikessa uhmakkuudessaan kuitenkin pysytellyt näyttämöllä, liikkuu se nyt tilan laidoilla, alla ja paikoissa, joihin se ei mahdu, joihin se jää jumiin, liian lähellä yleisöä tai siltä piilossa, maistellen jonkun kenkää, toisen eväitä, pianon jalkaa ja pistorasian kantta, kajoten kaikkeen löytämäänsä. Erään jakamisen kierroksen jälkeen kirjoitan:

I have my shoes as a soothing object and my favorite pants. I have a curiosity towards the space and its possibilities. I have a hut or a route with obstacles in the edges. I have a sense of danger, difficulty, disturbance. I have a knowledge of pushing boundaries and norms. I have a tongue. A tongue that moves to places and moves me towards and through places. I have a beginning and an end and something in between. I have core material and a sense of a core. I have an idea about speech. (Oma teksti osana esitystä/demoa)

Tuohon tekstiin myös päätän kurssin viimeisen esiintyjyyttä tutkivan kierroksen. Myöhemmin palatessani katkelmaan, koen taas liikahtaneeni eteenpäin, jonnekin toisaalle. Vaapero on kasvanut, muuttunut, joinain päivinä näyttänyt täysin vieraalta, herännyt unilta toisena ja aina hämmästyttänyt. Odotan studioon palaamista ja työn jatkumista. Päivittäisen, lähes pakotetun vauva-arkirutiinin läpi eläminen on saanut minut haluamaan kaavamaisuutta myös taidetyössä. Paluu tutun, tunnetun ja turvallisen äärelle kiehtoo mahdollisuutena avata uutta.

Aion työskentelyssäni toistaa hyväksi havaittua kaavaa. Välttelen tyhjää studiota ja tuon sinne kaikki romppeeni ja rippeeni edellisestä soolostani. Lähden liikkeelle sen materiaalin ääreltä, toistaen ja samalla antaen uusia mahdollisuuksia kasvaa, kehittyä, muuntua, taantua, tulla toiseksi tai jatkaa samaa polkua eteenpäin. Erilaisten ruumiillisten viritysten etsiminen, kokeileminen ja kehittäminen omaa ajattelua maailmallistavaksi, on myös voimallisesti työskentelyni keskiössä tässä demoproosessissa. Minulla on lisäksi uusia materiaaleja, uusia lähtöjä, uusia kokemuksia ja raameja. Donnerin sarjakuva, Michelen mantra ja omat havaintoni siitä mitä on läsnä, saavat ohjata tekemistäni. Lapseni on nyt taapero ja vanhemmuudessa puhaltavat uudet tuulet. Olen viimeisten kuukausien aikana sanonut EI lukemattomia kertoja. Makustelen sitäkin. Mitä se minulle tarkoittaa? Miten taapero-vanhempi hahmo elää näyttämöllä. Millaisessa halun ja kiellon ristipaineessa?

Ilmassa leijuu erilaisia ajatuksia vanhemmuuden tilasta ja liikkeelle lähteneen olion hengissä pitämisestä. Puheessani toistuu sosiaalisen median kasvatuskanavilta omaksumani käsite *risky play*, joka viittaa leikkeihin tai toimintaan, joka sisältää jonkinasteisen riskin tai vaaran. Käsite liittyy usein lasten leikkeihin, joissa haastetaan itseä fyysisesti, sosiaalisesti tai emotionaalisesti ottamalla riskejä ja kokeilemalla rajoja. Riskialttiita leikkejä voivat olla korkealle kiipeily, hyppiminen korkeista paikoista, nopeat liikkeet tai leikit, jotka sisältävät fyysistä kontaktia tai mahdollisuuden loukkaantua. Minusta vanhemmuus ja taiteen tekeminen, oikeastaan koko elämä tuntuu *risky play*lta – riskeisältä leikiltä. Kirjoitan:

Lasta kiinnostaa ja innostaa laitteet, tekniikka, rytmit, vitsit, kadun koreografia, koirat, linnut, kasvit ja kasvien mullat, eleet ja toisto, kaikki kovaääninen, kaikki työnnettävä, kuperkeikat ja piiloleikki, kirjat, ulkoilu, vesi, pissa, vaipat, nahka, kengät, pukeminen, riisuminen (Omat muistiinpanot. 8.4.2022)

Hektisyys, riskeisyys ja perässä pysyttely näkyvät osana rakentamaani demoa (*sharing 1*), jossa *we share waters* -soolon hybridihahmo on muuntunut

eräänlaiseksi epäluotettavaksi tilannetta isännöiväksi kertojaksi ja joka laajentaa toimintansa kenttää arvaamattomiin suuntiin. Jatkan edeltävää listaa:

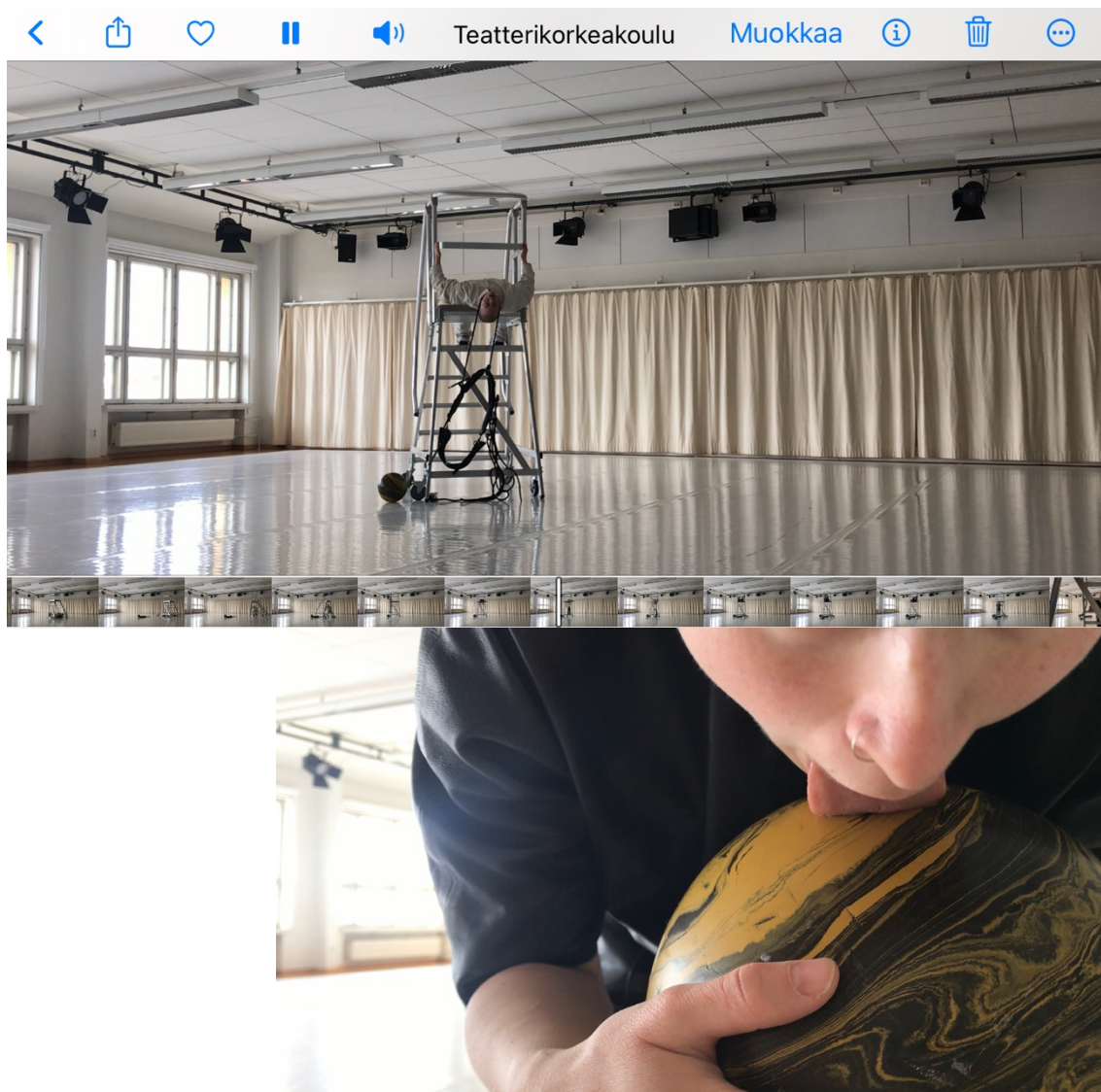
Minua kiinnostavat kaltevat pinnat ja erilaiset kärryt, vaara ja vapaus, pukeutuminen ja riisuuntuminen, musiikki ja kiljuminen, tarkoitus hypätä, fiilistely, naamansa nyrpistely, kova vauhti, tempoisuus ja tonus, kiukkukohtaus ja väkivaltaviihde, renkaiden potkiskelu, siistit kuteet ja sotkuiset puuhut, pipot, myssyt, myssykät, kengät ja nahkaiset jutut. (Omat muistiinpanot. 8.4.2022)

Demo muuntuu syksyllä rajaamastani esityksestä kohti jakamisen tapahtumaa, jossa asetun kommunikoivaan suhteeseen yleisöni kanssa. Ajattelen demoa studiovisiittinä: tilanteena, jossa taiteellinen työskentely ja kokeilu saavat jatkoa yhdessä yleisön kanssa. Se vastaa olemukseltaan esityksen ja yhteisesti jaetun leikin välimuotoa, jotakin sellaista, jota lapseni kutsuu jakamaan kanssaan myöhemmissä ikävaiheissaan. Tällaisessa esitys-leikissä tai leikki-esityksessä, esiintyjän suhde yleisöön muuntuu ja elää tapahtuman aikana tavalla, joka ei esiintyjälle itselleenkaan ole ennalta tiedetty vaan vuorovaikutuksessa rakentuva. Toisaalta ennalta asetettu ajatus kokeilusta yleisön kanssa auttaa minua esiintyjänä kulkemaan kohti vuorovaikutteisia tapahtumia. Visiitti tai vierailu muotona taas kutsuu kohti isännöintiä, huolenpitoa, äitimistä, viihdyttämistä. Tarjoilen vieraileni demossa keltaista voikukkateetä, rakennan majan, asettelen heidät patjalle mukavasti, annan hoivata keilapalloa ja vikellysvyökäärmeoliota, laulan lopuksi tuutulaulun.

Samalla tutkin vaaraa, aggressiota, omiin nahkoihinsa asettumista, vauhtia, tonusta, muuntunutta suhdetta seksuaalisuuteen ja sukupuoleen. Hybridihahmoni löytää tilasta mikrofonin ja ihastuu omaan ääneensä. Kertoo tarinaa kleptomaniasta ja loppumattomaan nukuttamiseen liittyvistä rituaaleista. Hahmoni sisäisyydestä puhuen kerron työskentelyni lähtökohdista sekä puran auki demotapahtumassa tekemiäni harjoitteita ja virityksiä ja tapaani kielellistä niitä. Pohdin ääneen kielellisen kerronnan ja isännöinnin, houstaamisen ilmeentymistä työhöni.

Työssäni ja etenkin tässä kyseisessä demoprosessissa esiin nousut kerronnallisuuden taso, lähentyä ajoittain muodoltaan jopa standupin esittämisen tapaa, jossa näennäinen arjenomainen kontaktiin pyrkivä jutustelu yleisölle rikkoutuu yllättävin kääntein. Praktiikassani nämä kodin piiristä ja vanhemmuuden läpielämisestä nousevat kertomukset kuitenkin usein muuntautuvat tai kääntyvät standupista poiketen erilaisiksi toiminnoiksi, eleiksi tai liikkeellisiksi maailmoiksi. Ne toimivat laajentaen kokemuksellisuutta yhdestä sensorisesta rekisteristä toiseen näkökulmia yhdistäen. Saatan esimerkiksi

puhua öisen valvomisen aiheuttamista ruumiillisista tiloista ja pohtia äitimiseen kytkeytyvien aggressiokokemusten tabuluonnetta samalla siirtyen toiseen näyttämölliseen tilanteeseen ruumiillistamaan unikauhukohtauksen riivaamaa lastani ja kuitenkin yhä jatkaen kertomustani yleisölle omasta vanhemmuuden näkökulmastani käsin.

(sharing 1) työskentelyprosessi 2022. Kuvat: Pauliina Sjöberg.

I make toddler dances
Taaperotanssit on parhaat

we share waters, 2021. Kuva: Sanni Siira

5.2 DEMOPROSESSISTA 2023 (*sharing 2*)

“To open the photo album again. How does it feel? How do I resonate with the images I once again come back to? What parts am I able to reach and what has already passed? Avaan uudestaan praktiikan pankin; tekstitiedoston koneelta, kridlokkin biisin spotifyssa, valkoset farkut jalassa ja hajonneet lempikengät, liian isoa kaikki, mikrofonin napista, ajatukset aivokuorelta, keilapallon lokerosta, haen patjan varastosta

Huppu pääs, pipo pääs, nääs tai nää molemmat, kun mul on järki jääs

Aggressio, addiktio, uhmakohtaus, karkkikiipiilo, instas auttaa kasvatuksen ilo”

Julius Elon ja Lehmus Murtomaan *Performing gender* -kurssin jälkeen palasin soolopraktiikkani pariin ja työstin jaettavaksi pienen demon. Koen praktiikkani ja

omien taiteellisten intressieni yleisesti kytkeytyvän vahvasti kurssin avaamiin teemoihin sukupuoliesta, seksuaalisuudesta ja alastomuudesta ja vaihtelevalla painotuksella ajattelenkin työskennelleeni tämän kolmikon ympärillä jo pidempään. Myös taiteelliset kysymykseni vanhemmuuden ruumiillisuudesta suuntautuvat näihin teemoihin monesta kulmasta käsin. Ennen kuin lähdän tarkemmin perkaamaan tapahtumien kulkua tässä jakamisen tapahtumassa, eli demossa, taikka sukellan syvemmin refleктоimaan työskentelyni taustoja tai edellä mainittuja teemoja, voisin kuitenkin mainita, että **yllä oleva otanta punaisella** on irroitus tekstitiedostosta, jonka rakensin pohjaksi tai eräänlaiseksi ajatuskartaksi demotyöskentelyprosessilleni koreografian lehtorin Jana Unmüßigin kurssin viimeisenä päivänä syksyllä 2023.

Tiedosto sisältää otteita aiemmista soolotyöskentelyprosesseistani, laululyriikoita, kuvia, pidempiä pohdintoja ja jauhantaa tästä nimenomaisesta prosessista, luku- ja muistilistoja, linkkejä sekä dramaturgisen esitysrungon. Sen lisäksi tai oheen rakentui myös demoa rytmittänyt soittolista, jonka kappaleet rakensivat omia kohtauksiaan ja toimivat muistamisen tiloina esityskirjoituksen ohessa. Tulenkin jakamaan otteita tuosta **Alienbaby -nimisestä tiedostosta** (nimi lainattu kappaleesta *Alienbaby*, artistilta ibe) tässä tekstissä, avatakseni itselleni ja lukijalle näkyväksi demon rakentumisen tapaa ja taiteellisen ajatteluni sen hetkistä muotoa. Lisäksi polveilen työssäni taaksepäin ja ehkä myös tulevaan, sekä avaan ajatuksiani siitä, mitä demotapahtuman aikaraami sulki tällä kertaa ulkopuolelleen, jätti näkymättömiin. Tarkastelen työni suhdetta taidekentän toisiin toimijoihin ja niihin kanssataiteilijoihin, joiden koen koskettavan teoksillaan tai praktiikoillaan samoja kysymyksiä ja teemoja, joiden äärellä itse oleilen.

Alienbaby -tiedostosta:

Viimeksi

Oli katettu tyhjä tila

Oli sex fantasy tuning

Oli puolikaari

Oli teen juontia

Oli puhetta mikkiin

Oli kutsumista

Oli loikoilua

Oli patjalla makoilua

Vois olla patjalla pomppuilua

Vois lukee

Vois tulla hepuli tai uhma omaa esitystä kohtaan

Näin aloitin edellisen demotapahtumani muistelun keväältä 2022, demokierros (*sharing 1*) ja näin myös rakensin demoni alkavaksi syksyllä 2023, (*sharing 2*). Alienbaby tiedostooni kirjoitin:

DRAMATURGIA

**Yleisön kutsuminen tilaan, jossa katettuna tee
Asettuminen äänipöydän taakse jatkamaan sex fantasy tuning
virittäytymistä
Kerro illan kulusta, kerro praktiikasta, kerro soolosta
Tästä ääneen puhumista, kertomista tilanteen luonteesta ja työn
vaiheesta + sen historiasta -> pyydä jotakuta laittamaan ajastin ja pyydä
jotakuta kuvaamaan!!!!!!!!!!!!!!**

Tällä kertaa soolodemo rakentui enemmän sharing muotoon kuin valmiiksi teosehdotelmaksi poiketen siten syksyllä 2021 rakennetusta soolosta *we share waters* ja rönsyillen yhä väljempään muotoon myös suhteessa keväällä 2022 esittämäni demoon (*sharing 1*). Pyrinkin tällä (*sharing 2*) demokierroksella lähinnä asettumaan ennalta valikoitujen elementtien kanssa vuoropuheluun samalla purkaen praktiikkaani sanallisesti yleisölle. Tekemisensä sanallistaminen, tilanteen houstaaminen ja pyrkimys pysyä yhä harjoitteissaan aidosti kiinni, loi tekemiseen kiinnostavaa hersyilyvyyttä ja lipuvuutta, luopumista ja unohtumista, sekä yllättäviin pinnalle nousseisiin hämmennyksiin tarttumista, mutta myös venytti tapahtuman kestoa huomattavasti. Alkuperäisestä suunnitelmastani poiketen demo oli lopulta pituudeltaan lähes puolitoista tuntinen ja jouduin silti pudottamaan ison osan materiaalista pois. Ajattelinkin tässä yhteydessä kirjoittaa jotakin erityisesti siitä, mikä ei päässyt tuossa tilanteessa konkretisoitumaan jaettavaksi, mutta mikä on matkani varrella tuntunut kiinnostavalta, ja mitä aion työskentelyni taas jatkuessa lähteä tutkimaan lisää. Teksti toimii siis jonkinlaisen ikkunana myös tulevaan ja työskentelystä nousseisiin uusiin haaveisiin.

5.3. Alastomuudesta ja sen poissaolosta

Olin lähtökohtaisesti hyvin kiinnostunut ottamaan alastomuuden tällä kertaa vahvemmin demotyöskentelyyni mukaan, mutta lopulta esiintyjäntyöllinen fokus

oli vähemmän ruumiissa ja enemmän kerronnallisissa elementeissä. Tutkin edelleen suhdettani objekteihin, joiden kanssa olin työskennellyt ensimmäisen kerran jo syksyllä 2021 ja esimerkiksi keilapallon imettäminen ja täten rinnan paljastaminen eleenä nousi jälleen esiin. Minun oli tarkoitus suorittaa demon aikana pukuvaihtoja, joiden olin suunnitellut sijoittuvan yleisön keskuuteen, muun toiminnan oheen. Tällaisessa riisuuntumisen ja pukemisen toiminnassa minua olisi kiinnostanut sen kaltainen vaatteiden vaihto, jota lapsenikin tekee - tunnelma tai ruumiinlämpötila muuttuu ja tulee tarve uudelle asulle. Lapsella tuntuu olevan vahva idea puettavan asian luomasta maailmasta ja ruumiillisuudesta, joka usein myös muuntuu kesken pukemisen tai riisumisen tapahtuman. Jokin osa kehosta voikin jäädä paljaaksi tai asu puetaan totutusta poikkeavalla tavalla ja kaikkea tätä toimintaa siivittää lennokkuus ja jatkuva impulssien virta. Tämän tyyppisellä ruumiin peittämisen ja paljastamisen taktiikalla, olisin halunnut tutkia naisoletettuun alastomaan ruumiseeni suuntautuvaa luentaa ja sen muuntuvia nyansseja. Tämän lisäksi pukemisen ja riisumisen aktiin kietoutuu itselleni yksinkertaisimmillaan avun pyytäminen ja vastaanottaminen, hoiva, valta ja vastuu. Nämä kysymykset ovat vahvasti läsnä vanhemmuudessa ja olisinkin ollut kiinnostunut avaamaan ajatuksiani tästä jaetun toiminnan kautta pyytäen yleisöltä apua omiin asuvaihtoihini, mutta myös osallisuutta avaamaani maailmaan pukeutumalla käsillä oleviin vaatekappaleisiin.

Tämän alastoman ruumiin mentaaliseen läsnäoloon kytkeytyivät itselläni tällä kertaa myös demossa käsittelemäni kokemukset hormonaalisen elämän heilahteluista ja niiden vaikutuksesta niin sukupuoli-identiteettiin, kuin seksuaalisuuteenkin. Imettämisen myötä menopaussia muistuttavaan tilaan nyrjähtänyt hormonaalinen asetus sekä vastikään läpieletty aseksuaalisuuden vaihe ja sen tuoma merkittävä kokemus halutaloudesta irtaantuneesta omanarvontunnosta, oli omalla kohdallani jotain, joka vaikutti merkittävästi myös ruumiinkuvaan. Tätä olisin toivonut käsitteleväni suhteessa yleisön katseeseen.

Minua kiinnosti laajemmin myös alastoman ruumiin suhde tilaan, objekteihin ja yleisöön - ihon käyttö kokonaisvaltaisena aistielimellisenä kontaktin luomisen välineenä. Ehkäpä taas kytkeytyen yritykseeni tavoittaa lapseni kaltainen tapa lähestyä ja tutkia ympäröivää todellisuuttaan mahdollisimman moniulotteisesti ruumiillista tietoa kartuttaen – ikäänkuin ympäristöönsä immersoituminen ja kiinnittyminen olisi jotenkin todellisempaa ilman vaatetuksen luomaa rajapintaa tai jopa mahdotonta tuon rajapinnan läpi. Mieleeni nousi myös ystäväni, kuvataiteilija liri Poterin taannoinen kuvailu ruumiillisesta kokemuksestaan “poissaoleva keho”, jossa keho kuljettaa ajattelevaa ja tuntevaa päätä

maailmassa ja tämän kokemuksen kääntäminen jonkinlaiseksi ymmärrykseksi, ajatteluksi ja tuntemiseksi vain koko ruumiin pinnan aistimisen toimiessa ympäristön viestien vastaanottimena.

Kuitenkin, kuten jo aiemmin mainitsin, valui huomioni demossa kertomisen tapahtumaan ja tilanteen ylläpitoon ja täten monet elementit putosivat jakamisen tapahtumasta pois. Itselleni kirjaamissani huomioissa ja katsojien kanssa käydyissä keskusteluissa tapahtuman ajallisuus nousi useasti esille ja koenkin, että tämän kaltainen löyhälle rungolle rakentuva esityksen tapahtuma toimisi tulevaisuudessa taiteellisissa ulostuloissa parhaiten kestollisena usean tunnin esityksenä, jossa pinnalle nouseviin kokemuksiin olisi aikaa kiinnittyä tarkemmin.

5.4. Nesteisyydestä

Teen tarjoilu ja nauttiminen, kaataminen, ryystäminen, teellä läträäminen, nuoleminen, kuolaaminen -> The untamed body still ready to breast feed

Läpi demotapahtuman, pyrin toimittamaan joitakin äitiviä eleitä suhteessa yleisööni. Näistä teen tarjoilu on yksi. Lopulta tuo hybridihahmoni kesyttämätön, kuriton ja kujeileva ruumiillisuus oli läsnä näissäkin eleissä. En koe olevani esityshetkessä praktiikastani käsin puhtaasti lapsi enkä vanhempi vaan näiden yhteensulautuma, jonkinlainen hybridi. Tämä hybridihahmo on lapsen tavoin kiinnostunut tutkimaan maailmaa toisin, kohtaamaan sen alati uutena, leikkien, mutta kulttuurisesti riittävän kouliintunut kokemaan häpeää sekä tunnistamaan empatiaan kietoutunutta epämukavuutta katsojassaan.

Demon alussa tarjoilen haalean keltaisen minttuteen lasisesta teepannusta "pissaten" sen seisaaltaan lattialle aseteltuihin juoma-astioihin. Lorina, pissajutut, nesteinen, vuotava keho ja sen simulointi kiehtoo tässä hetkessä, paitsi lastani, myös minua. Jotakin merkittävää kehojen nesteiden ja maailman vesien kierrosta avautui itselleni juuri raskauden ja imettämisen kokemuksen myötä, jolloin oman ruumiini nestekierrat mutkistuivat ja tihkuivat moniin suuntiin. Eko- ja hydrofeministinen teoria resonoi jollakin kokemuksellisuuden tasolla jo omassa työssäni nesteisyyksien alueella, mutta valuu sinne vahvasti toisten työn kautta. Ja vaikka omassa taiteellisessa työssäni tämä nesteiden tihkuttaminen on toistaiseksi tiivistynyt humoristisiksi tulkittaviin hetkiin ja eleisiin muun muassa keilapallon imettämisenä tai vapaana kuolaamisena eräänlaisen irti päästämisen harjoitteena, on sen takana laajempi pyrkimys purkaa monitasoista ruumiinkontrollia, jonka ajattelen filosofi Michel Foucault'n jäsenyyksen tapaan uivan ruumiisiimme monia reittejä. (Foucault 2010, 43.)

5.5. Hybridiydestä, hahmoudesta ja New Fam kollektiivista

Palaan Turun Kutomolle ja XS-festivaalille vuoteen 2019, jolloin esiinnyin Teo Ala-Ruonan kanssa Anni Puolakan ja Marika Peuran teoksessa *Philia*.

“Philia on tieteisfantasia lisääntymisestä ja perheenmuodostuksesta. Siinä on ruumiita, jotka kiinnittyvät toisiinsa tarpeiden ja halujen kuljettamina. Heistä tulee hybridiperhe, joka kommunikoi suutuntumalla. Philiassa ollaan samanaikaisesti synnyttäjiä ja syntyjiä, elättejä ja elottomia, munia ja kanoja, syöjiä ja suupaloja.” (Ehkä kotisivu 15.4.2024.)

Puhumme työskentelyjakson aikana illallistaessa muun muassa vanhemmuudesta, Nelsonin *Argonauteista* ja Puolakan toisesta työstä *Suckling animal sibling* (Ensi-ilta: 2017), jossa hän imettää kanssaesiintyjäänsä.

Aiemmin samana vuonna Turun Titanik galleriassa esitetyssä ryhmänäyttelyssä *vauva.fi* (3.5.2019 - 2.6.2019), Puolakka tutki hybridiyttä muuttamalla videoteoksessaan omaksi vauvakseen. Vieraillessani Puolakan luona 2020 saan pidellä näyttelyssä mukana ollutta Lucia Leucin luomaa nukkeveistosta, jota myös lukuisat näyttelykävijät Puolakan lisäksi ovat minua ennen hoivanneet. Olen tuolloin raskaana, puhumme hänen Kiasmaan tulevasta työstään, siihen liittyen raskaudesta ja vauvoista, keskenmenoista ja sikiöistä, toksoplasmasta. Vuonna 2021 saan vauvan. Imetän vauvaa ja myöhemmin soolotyössäni, *we share waters*, imetän keilapalloa. Mietin hybridimäisiä hahmoja ja vauvan kanssa yhteen sulautumista, erilaisten vanhemmuuden apuvälineiden kanssa yhteensulautumista.

Vuonna 2022 Puolakka saa vauvan. Nyt hänkin imettää. Myöhemmin samana vuonna Puolakka ja Ala-Ruona perustavat kollektiivin New Fam, jonka ensimmäinen esitys *Babymmalian* esitetään ensimmäisen kerran osana ryhmänäyttelyä ‘*Parting With Return (You’re so Busy)*’, Vapaan taiteen tilassa 2022. Puolakka imettää teoksessa Ala-Ruonaa. Mietin esitystemme aikajänteitä ja laktaation rajallisuutta. Tavatessamme puhumme vanhemmuuden nimikkeistä, äiti-sanan painosta ja ahtaudesta.

“Babymmalian is a feeding session where milk flows through the space and bodies, and sings. The two performers unite through fluid bonding, lactation and role play.

Babymmalian looks at the taboos around breastfeeding through human-animal-hybridity and plays with both kink and old renaissance imagery of the baby and the feeder.” (Ala-Ruona kotisivu 14.4.2024)

Nähdessäni esityksen en voi olla ajattelematta töidemme samankaltaisuutta, jotakin samaksi tunnistettavaa ydintä, joka kumpuaa juuri vauvan havaintomaailmalle altistumisesta, vauvan kautta maailman uudelleen oppimisesta. Teoskuvauksessaan Puolakka ja Ala-Ruona puhuvat ihmis-eläinhybridiydestä, jonka käsitän jollain lailla yhteneväksi omassa puheessani ilmenevän ihmiseläimyyden kanssa – eläimyyttä koskettavasta olemuksesta, jossa ihmisyyttä määrittäviä kulttuuris-sosiaalisia sensoroinnin kerroksia kuoritaan pois ja muovataan toisiksi. Esityksen jäljiltä jään jälleen myös pohtimaan ikuista polemiikkaa imettävän rinnan seksuaalisoinnista ja funktiosta. Imettämisen kokemuksen myötä tulen itse johtopäätelmään, jossa rinnan seksuausoittuminen olisi luonteva lopputulos omaan vauva-aikaamme kytkeytyvään varhaiseen nautinnon kokemukseen, jossa rinta tarjoilee yhtäaikaaisesti ravinnon ja oraalista elämänvaiheemme tyydyttävän nautinnon. Näin rinta olisi luontevasti ja täysin tasa-arvoisesti aina sekä funktionaalinen, että seksuaalinen.

Päätelmä kuulostaa kuitenkin pelottavan freudilaiselta ja vaatinee syvempää perehtymistä välttelemääni psykoanalyysin kenttään ja kriittistä tarkastelua, jotta työlläni vahvista psykoanalyysin perinteen mukaisia vahingollisia tulkintoja sukupuolen ja seksuaalisuuden kehityksestä. En tämän kirjallisen työni puitteissa lähde syventymään tähän perinteeseen tarkemmin, mutta haluan kuitenkin paljastaa työni piirissä kyteviä ajatuksia, jotka lähes pakottavat jatkossa kulkemaan myös psykoanalyysin suuntaan. Palaan vuonna 2023 suomeksi julkaistuun Paul B. Preciadon *“Voiko hirviö puhua?” Selonteko psykoanalyttikkojen akatemialle* puheenvuoron merkittävyyteen psykoanalyysin ja sen rakentaman ihmiskäsityksen kritiikkinä ja itselleni merkittävänä lukukokemuksena tämän demoprosessin osana. Toimikoon se minulle suunnannäyttäjänä tulevissa työni vaiheissa, joissa mahdollisesti psykoanalyysin aluetta uskallan koskettaa.

Luulen päässeeni rinnasta jo imettämisen loppumisen myötä eteenpäin, mutta tekstissäni se näemmä toistuu yhtenäin, joten jokin sen symboliikassa yhä vaivannee minua ja kenties jatkaa matkaansa seuraaviin taiteellisiin ulostuloihin. Puolakan työ toisaalta moniulotteisuudessaan tarjonnee tähänkin kysymykseen moninaista tulkintaa, sillä hän kuljeskelee laajasti läpi lisääntymisen ja perheellisyyden tematiikan useissa esityksissään ja näyttelyissään vuosien varrella. Tämä onkin tuntunut luonteelta syyllä

ehdottaa Puolakkaa myös työni tarkastajaksi ja kommentoijaksi. Joku on jo raivannut tietä, tehnyt tilaa ja tehnyt toisin.

5.6. Objekteista, suuntautumattomuudesta, Dana Michelistä ja seksuaalisuuden estetiikasta

Objektien pariin asettuminen, niistä kertominen, rinnan julkisuudesta puhuminen, rinnan seksuaalisuudesta puhuminen, ruoan seksuaalisuudesta ja sotkemisen nautinnosta puhuminen, silikonirintojen ja pornon estetiikasta puhuminen, Testonistista puhuminen

Patjan hakeminen ja sille asettuminen -> pyydä jotakuta hakemaan patja

Objektien kautta yhtenäisyydestä ja hybridikehosta puhuminen -> individualismista ja yhteiskunnan rakenteista puhuminen, omista vanhemmista puhuminen, vanhemmuuden vaiheista puhuminen, tukirakenteista ja niiden puutteista puhuminen, survivalismista puhuminen

Objektien antaminen muiden hoiviin yksi kerrallaan

vastuu, ydinperhe, taakka, uusintava työ, työn delegoinnin vaikeus, avun pyytämisen ja vastaanottamisen vaikeus ja toisaalta myös mahdottomuus

Tarina tarpeistosta ja tavaroista

Tarina kleptomaniasta

Hormonaalinen elämä ja unohdus

Lainaan enkä palauta

Tältäkin listalta putosi demotapahtumassa paljon kerroksia pois. En koskettanut puheessani alastomien ruumiinosien julkisuutta tai pornon estetiikkaa, enkä muista maininneeni työni taustalla vaikuttavia luettuja teoksia, joista Paul B. Preciadon Testonisti on itselleni merkittävimpiä. En myöskään puhunut omista vanhemmistani, individualismista, enkä survivalismista, mutta nämä aihealueet resonoivat vahvasti ajatuksissani vanhemmuudesta ja työni taustalla rakentaessani demon mahdollista esitysrunkoa. Itselleni kiinnostavaa onkin se, millaiset potentiaalit tällaiselta listalta nousevat esitystilanteessa konkretian piiriin valintojeni kautta. Tartunko tutuimpiin, tunnistettavimpiin, loogisiin ja selitettäviin konsepteihin ja kokemuksiin vai kenties johonkin hämmäiseen ja itsellekin haastavalta tai jopa provosoivalta tuntuvaan. Ja vaikka tämän kirjallisen työn puitteissa pureudun vain osittain tähän pois tippuneeseen materiaaliin, on sen näkyville asettaminen merkityksellistä sikäli, että se paljastaa juuri tällaisia vanhemmuuden piiristä nousevia tabuaiheita ja vedenjakajia. Tiettyihin aiheisiin ja kysymyksiin tarttuminen voi myös olla yhä

kesken, vasta hahmottumassa, löytämässä muotoaan – olla *haaveutumassa*. Ja vaikka tällä kertaa juuri demotapahtuman kerronnallisuus vei työtäni itselleni tuntemattomaan suuntaan, pois päin objektorientoituneesta koreografisesti rajatusta tapahtumasta, koen tässä kohtaa pakottavaa tarvetta puhua jälleen Dana Michelistä.

Dana Michel on mahdollisesti yksittäisenä taiteilijana, esitysten tekijänä ja lavapersoonana itselleni merkittävin vaikuttaja ja samastumispinta. Olen kirjoittanut hänen työstään ennenkin ja hänen työnsä tulee usein mainituksi, puhuessani omasta työstäni. Michelin töiden näkemisen ja kokemisen lisäksi olen saanut valtavia ahaa-elämyksiä hänen työstään oman työni äärellä ja Michelin kanssa käydyn taiteilijakeskustelun kautta.

Michelin teokset *Cutlass Spring* ja *MIKE* valikoituivat tähän analyysini kohteeksi samastumispinnan vuoksi, jota koen suhteessa Michelin työn esteettisiin ulottuvuuksiin, käsiteltyihin teemoihin ja hänen praktiikkaansa. Seksuaalisuutta käsittelevänä teoksena Murtomaan ja Elon kurssillakin esiin noussut *Cutlass Spring* antaa hienon esimerkin sellaisesta monitulkintaisuudesta, jota olen kokenut parhaimmillani koskettavani myös omassa työssäni, etenkin ennen kerronnallisen elementin ilmentymistä. Mielestäni kyseisessä teoksessa kiinnostavaa on juuri eksplisiittisen tematiikan moniulotteinen ja odottamattomallakin tavalla näyttäytyvä ruumiillistuminen. Se, kuinka tietyn teeman käsittely ja sen ympärille rakentuvat kysymykset voivat näyttämöllistyä hyvinkin monitulkintaiseen muotoon, on itselleni tunnistettavaa.

“She is not present in their pornography. She is not found in their eroticisms. She is not even a part of her own fantasy world.” (Liikkeellä Marraskuussa kotisivu 15.4.2024.)

On Liikkeellä Marraskuussa festivaalilla 2019 nähdyn teoskuvailun avaava toteamus, joka mielestäni mielenkiintoisella ja tarkalla tavalla pureutuu heti kysymykseen representaatiosta ja erotiikan estetiikasta. Teoksessaan Michel tutkii seksuaali-identiteettiään erilaisten toisiaan täydentävien tai toisilleen vastakkaisina näyttäytyvien roolien kautta, määrittääkseen mitä seksi saattaisi tarkoittaa hänelle juuri nyt. Tästä tulokulmasta käsin hän tulee myös laajentaneeksi seksuaalisuuteen ja naisoletettuun ruumiseen liitettyä lavalla nähtyä representaatiota. Esiintyjäntyöllisesti Michel kääntää katseen seksuaalisuutensa sisäiseen kokemiseen ja määrittelyyn, seksikkyyden performoinnin tai yleisönsä viettelemisen sijaan. Esityksen moninaiset objektit ja näyttämölle Michelin alati vyöryttämät elementit voisivat antaa teokselle myös täysin toisenlaisia merkityksiä, mutta mielestäni esityksen erityinen anti on silti kytkeytyä nimenomaan kysymykseen erotiikan ja fantasian estetiikasta ja

suhteestamme siihen. Millaisia attribuutteja pidämme kiihottavina tai viettelevinä? Kuinka opittua tämä on ja mikä sen suhde on henkilökohtaisiin kokemuksiimme seksistä tai seksuaalisuudesta? Pohdin kuinka äitimisen myötä muuntunut kokemus ruumiillisuudesta ja antautuneisuudesta sekä tämän manipulointi, muun muassa sex fantasy tuning -virityksen harjoittamisen myötä, on avannut seksuaalisuudelle uuden suunnan. Kuinka tuleva työskentelyni voisi tarkastella tätä syvemmin ja löytää taas uusia tarkentuvia kytköksiä suhteessaan leikkiin ja objektien kanssa työskentelyyn.

”**Dana Michel** on erikoistunut luomaan tilanteita, joita hallitsevat omalakisat säännöt. Michel ohjaa taitavasti esineiden käyttötarkoituksia uusiin muotoihin uhmaamalla tavanomaisuuden kahleita. Hänen lähestymistapansa ylittää binaarisen ajattelun ja purkaa pelottomasti normatiivista käyttäytymistä absurdin keinoin. Toisin sanoen, hän kyseenalaistaa olemassaolon perusteet syvyydellä ja huumorilla.” (Liikkeellä Marraskuussa kotisivu 15.4.2024.)

Teoskuvauksen avaus yllä tiivistää mielestäni hienosti sen, mikä itselleni on keskeisellä tavalla samastuttavaa ja kiinnostavaa Michelin praktiikassa ja hänen uusimmassa sooloteoksessaan *MIKE*. Maailmaan, tiloihin ja objekteihin toisin suhteessa oleminen tuo kiehtovalla tavalla esiin kulttuuriset ja rytmilliset ulottuvuudet, joiden automatisointia harjoitamme läpi elämämme yksilöinä ja yhteisöinä.

Lasta kasvattaessani koen usein toimivani tulkkina hänen ja maailman välissä niin, että oma roolini maailman tulkitsijana on erityisen korostunut. Se kuinka esittelen/kerron/selitän ilmiöitä, tapoja ja asioita ja mahdollisia toisin tulkitsemisen tapoja, muokkaa keskeisellä tavalla lapsen käsitystä maailmaan suuntautumisesta ja toisaalta se, kuinka hän kokeilee erilaisia tapoja orientoitua ympäristöönsä, antaa itselleni toistuvasti mallin toimia toisin ja kyseenalaistaa totuttu. Myös Michel puhuu *MIKE* teoksensa yhteydessä lapsestaan, keskittyen havaintoonsa rytmisyyden kokemuksesta suhteessa ympäristöön ja ympäröiviin ihmisiin. Kuinka he jakavat tavan olla maailmassa, kuinka lapsen rytmillisyydessä on Michelille jotakin tunnistettavaa ja kuinka tämä, “off” rytmisyys, jonkinlainen liiallinen hitaus aiheuttaa itsessään jo hiertymän suhteessa normatiivisena pidettyyn tapaan olla maailmassa. Omassa praktiikassani ja vanhemmuudessani suunta on tavallaan ollut Michelille vastakkainen, sikäli kun lapseni on ikiliikkujan kaltainen alati muotoaan muuttava elohopeamainen entiteetti, jonka kiihkeään tempoisuuteen oma verkkaisuuteen taipuvainen ruumiini pyrkii vastaamaan. Mietin näitä rytmisyyksiä katsoessani *MIKE*ä ja havainnoin samalla sitä, kuinka koen liikkuvani myös taiteellisesti Michelin kanssa ristiin suhteessa hänen aiempiin

töihinsä. *MIKE* liikkuu kohti hitautta, kohti kestollisuutta, kohti epäkeskiöityä näyttämöä, kohti niukkuutta ja oma työskentelyni kohti ylitsevuotavuutta, hallitsemattomuutta, rönsyilevyyttä, kerronnallisuutta ja lyhytjänteisyyttä. Mietin rytmillisyyden, hitauden ja nopeuden suhdetta näihin suuntiin.

Vaikken lopulta seuraakaan esitystä odottamallani intensiteetillä, koen tulleeeni siitä kylläiseksi. Huomaan Michelin jälleen inspiroivan minua uusien kysymysten äärelle myös tekijänä. Hänen työnsä tarkkailu auttaa minua kerta toisensa jälkeen hahmottamaan oman työskentelyni suuntia ja se ilahduttaa ja elähdyttää. Tällä kertaa esityksen lomassa ja sen jälkeen käyty keskustelu ja pohdinta tuo itselleni ajankohtaisesti yhteen myös sitä teoreettista viitekehystä, johon oma ruumiinpraktiikkani kiinnittyy. Vaikka oma työskentely- ja ajattelutapani onkin soolotyötäni mentoroineen Maija Hirvasen sanoin enemmän “tekemällä kysymistä” ja tämän tekemisen jälkikäikuna löydetyt kehysten hahmottelua, on ollut kiinnostavaa löytää yhtymäkohtia toisten samansuuntaiseen ruumiilliseen kysymiseen asettuvien taiteilijoiden praktiikoista, joiden tulokulma työskentelyyn voi olla hyvinkin toisenlainen kuin omani. Palaan esityksen jälkeen lukemaan koreografi Laura Jantusen sanoja ja ajatuksia omasta suuntautumattomuuden praktiikastaan *Somagics*, jota yhteisesti työstimme teoksessa *Outoliini*, ja jonka rakentuminen ja tarkentuminen jatkuu yhä tulevan työskentelyn parissa. Seuraavassa otteessa Jantunen hahmottelee lopputyötään seuraavan Suuntautumattomuudesta - teoksen suunnittelun yhteydessä praktiikkaansa tukevia ajatuksia:

”Kiinnostuin suuntautumattomuuden kokemuksesta maisteriopintojeni viimeisenä vuotena. Pohdin aihetta myös kirjallisessa opinnäytteessäni *Somagics - Autenttinen liike osana koreografian työtä*.

Suuntautumattomuudesta-teos on näin ollen jatkoa jo aloittamalleni työlle. Lopuksi nostan kolme työskentelyämme tukevaa ja keskeistä ajatusta Sara Ahmedin teoksesta *Queer Phenomenology*:

1. Orientoituneena koettu keho ei ole neutraali, vaan se on toistojen rakentama ja opittu asento tai asenne (Ahmed 2006, 159). Minkälaisia esimerkiksi kulttuurisia opittuja rakenteita kehoissa on ja mitä niiden purkamisen kautta voi saavuttaa?
2. Suuntautumaton keho tuottaa saman kokemuksen häntä katsovalle (Ahmed 2006, 160). Miten ylläpitää kehon suuntautumaton viritys ja sen kautta levittää suuntautumattomuuden kokemusta liikkeen katsojalle?

Suuntautumattomuuden hetket ovat päivittäisiä tapahtumia tai tunteita. Luonteeltaan ne ovat ohimeneviä ja ne päättyvät lopulta orientoitumiseen. (Ahmed 2006, 157, 159). Miten tunnistaa, pysäyttää ja toistaa kokemansa suuntautumaton tila.“ (Jantunen teossuunnitelma 27.4.2023.)

Suhteessa Jantusen Ahmedin ajattelusta nostamiin kohtiin ja Jantusen *Somagics* praktiikkaan ajattelen seuraavasti. Ahmedin esittelemä orientoituneen kehon purkamisen eetos, kiinnostus suuntautumattomaan ruumiillisuuteen utopiointia ja maailmaa toisin rakentavana tilana yhdistää kokemuksessani Jantusen *Somagics*- praktiikan ja oman taiteellisen praktiikkani toisiinsa. Molempien kysyessä millaisia läheisyyksiä, asentoja ja kulttuurisia ruumiillisen rakentumisen tapoja voimme tunnistaa tai asettaa toisin ja mikä on tämän seuraamus? Omassa työssäni Jantusen Ahmedilta nostama kysymys suuntautumattomuuden levittämisestä katsojalle kääntyy ehkä kysymykseksi kulttuurisesti hyväksyttävien olemisen tapojen laajentamisesta, joka lähenee myös Michelen normatiivisuutta purkavaa praktiikkaa. Kuinka katsojan kokemus nyrjähtäneisyydestä voi asettaa totutun kyseenalaiseksi? Ja lopulta Jantusen nostama kysymys suuntautumattomuuden pysyvyydestä ja toistettavuudesta avaa kysymyksen työn ajallisuudesta ja paluun mahdollisuudesta praktiikan sisällä. Kysymys siitä, kuinka säilyttää tai toistaa suuntautumaton tila, avaa myös omalle työlleni keskeisen kysymyksen siitä, kuinka säilyttää leikki, lääväily, sallivuus, kurittomuus, miljoonat tavat havainnoida ja kohdata maailma?

Omassa työssäni törmään tähän muuttuneeseen ajan kokemukseen jatkuvasti avatessani praktiikkani uudelleen. Paluu menneeseen on toki aina jonkinlainen illuusio, mutta monen muun taiteellisen työn kohdalla huomaan ajattelevani, että voin ikään kuin pakata projektin varastoon ja avata sen tarpeen tullen uudelleen esitettäväksi. Vanhemmuutta käsittelevässä praktiikassani koen tämän kuitenkin olevan lähes mahdotonta, niin vahvasti se alati muuntuvana olosuhteena ruumiillisuuttani muokkaa. Koen tämän hiertymän näkyvän konkreettisesti myös demoprosessissani esille nousseina asetelmina ja kuvakulman muutoksina, sekä yrityksinä tavoittaa tietty eletty kokemus uudelleen. Keilapalloa imettämään asettuva rinta ei enää tuotakaan maitoa, vauvaa kantava ruumis on muuttunut pikkulapsen kiipeilymaastoksi, joka reagoi annettuun painoon nyt eri tavoin, asemoi itsensä toisin, puhumattomalle oliolle lirkutellut kirkas ääni on madaltunut takaisin tunnistettavan puheen rekisteriin ja relaksiini hormonista nauttineet niveleni ovat jäykistyneet takaisin vanhoille radoilleen. Toisaalta ehkä äitiminä ruumiillisena praktiikkana on itsessään suuntautumattomaa – jatkuvasti toisin tekevää, kysyvää, leikin tilasta toimivaa ja itseään havainnoivaa.

Itselleni kiinnostavaksi näkökulmaksi tarkastellessani Jantusen, Michelin ja oman työni yhtäläisyyksiä, nousee juuri tapa, jolla ruumiinpraktiikkaan saapumisen reitit eroavat toisistaan, mutta kiertävät samaa ydinkysymystä ja se, kuinka kanssataiteilijan työllään hahmottelema teoreettinen viitekehys, työn kulkema polku ja sille löydettyt sanat voivat avata uusia näkökulmia suhteessa omaan työhön. Lukulistallani on paljon Ahmedia.

5.7. Outoliinista, intimiteetistä ja leikistä

Oma nahka

miksi näytän yhä enemmän tonttutoljanterilta tai teinipojalta

Aggressio ja oma huone

GNXTA

Parin vuoden nukkumattomuudesta

olla elävä kuollut

Näyttökuvaa *Outoliinin* trailerista, 2023. Kuva: Laura Jantunen

Ja sitten on leikki, intimiteetti, höpsöys. Siitä kirjoitan suhteessa taiteellisen opinnäytteeseeni Laura Jantusen teoksessa *Outoliini / Oddling*. Teos sai ensi-iltansa Teatterikorkeakoulun studiossa 2, kolmastoista helmikuuta 2023. *Outoliinin* prosessissa ja *Outoliinissa* teoksena on sukulaissieluisuutta soolopraktiikkani kanssa molempien liikkuesssa intimiteetin, jonkinlaisen outouttamisen ja nyrjähtäneisyyden äärellä. Ruumiiseen pesiytynyt *Outoliini* säikähtää ja katoaa herkästi tavoittamattomiin. Siksi sijoitan sen myös

tekstissäni tänne muiden osien väliin, suojaan, talteen, piiloon. Taideyliopiston tapahtumakalenterin teoskuvauksessa *Outoliinista* kirjoitetaan:

”Outoliini tutkii outouden ja läheisyyden yksityiskohtia. Teosprosessi alkaa läheisyys-käsitteen hahmottamisesta suhteessa itseen, ympäröivään tilaan ja tilaa asuttaviin muihin olioihin. Outoliinissa koreografi Laura Jantunen hyödyntää Somagics-praktiikkaansa, jonka keskiössä ovat täällä ja toisaalla olon -käsitteet sekä aistikokekemuksien intensiivinen havainnointi.”
(Taideyliopisto kotisivu 15.4.2024.)

Katson *Outoliinin* esitystallenteen ja muistelen prosessia. Palaan olosuhteeseen. Muistan hyvin ensimmäisen työskentelyviikkomme *Outoliinin* parissa tammikuussa 2023. Joudun olemaan ensimmäisen yhteisen harjoituspäivämme kotona omaehtoisessa karanteenissa perheessä jyllänneen vatsataudin vuoksi. Informaatio muuttuneesta työskentelyntavasta suhteessa liikkeen harjoittamiseen ja teoksen materiaalin rakentumiseen huojuu ohitseni ja uppoaa univelan sumentamiin aivoihini vasta useamman työskentelypäivän jälkeen. Viikko tuntuu puristeiselta. Leuatkin jumiutuvat ja koen henkistä kitkaa – hankausta toiseen asetukseen siirtymisestä kysymättä, neuvottelematta uudelleen. Jokin tällaisessa vimpauttelussa kytkeytyy syvemmin sen hetkisiin auktoriteetin kysymyksiin vanhemmuuden vaiheessa, jossa rajojen asettaminen tahtoikää lähestyvälle on välttämätöntä, mutta jossa ajatuksiaan vanhemman tavasta käyttää valtaansa joutuu päivittämään omasta lapsuudestaan uusiintuneisiin kasvatustalleihin sopiviksi. Tämä pois- ja uudelleen oppiminen haastaa kokemiani valtasuhteita muuallakin kuin suhteessa lapseeni. Teen tahtoikäisen vastarintaa.

Outoliinin esittämisestä muistiin jää myös tunteen tila viimeisessä yleisöläpimenessä. Olen saapunut kenraaliin jotakuinkin vastentahtoisessa ja väsyneessä tilassa: lapseni on sairaana, olemme nukkuneet huonosti ja joutuneet perumaan päivältä hänen 2-vuotis juhlandsa. Koen haluavani vain niin sanotusti hoitaa työni ja palata lohduttamaan lasta ja itseäni. Häivytän pahaa tuultani uppoutumalla läpimenoja ennakoiviin henkilökohtaisiin virityksiini, jotka ovat muotoutuneet rutiiniksi harjoituskaudella ja toisaalta rakentuneet virityksiksi jo aiemmin kuvaamissani soolotyöskentelyn prosesseissa. *Outoliinissa* larppaan usein, sillä elän läpi vanhemmuuden vaihetta, jossa kaikki tuntuu mahdottomalta, jossa leikin ja keveyden tila sulkeutuu. Riemu vauvavuoden valvottujen öiden selättämisestä on taittunut, sillä valvomisen on yhä jatkunut. Koko prosessiin tuloa edeltävä syksy on ollut erinäisen sairastelun ja vuolaana vuotavien nenien mönjäisyyden sitkoistamaa aikaa. Työskentelyn mahdollistumiseksi on kutsuttava käyttöön toisia potentiaaleja, toisten

potentiaaleja, avattava leikin tila näistä potentiaaleista käsin. *Outoliinissa* larppaan muun muassa näyttelijä Hanna Raiskinmäkeä, teoksen koreografi Laura Jantusta, tanssija Salla Rytövuorta ja itseäni ennen vanhemmuuttani. Kutsun esiin leikkijyyksiä, joita oma senhetkinen tilani ei tavoita. Ennen esityksiä laskeudun *Outoliinin* flirttailevaan maailmaan sex fantasy tuning -virityksen saattelemana.

Palaan esitystallenteeseen. Olosuhteen seuraamuksia voi lukea ruumiistani, sen eri tavoista välttää, vältellä, ohittaa ja sitten taas päästää luokse. Ruumiistani voi lukea kuinka fyysinen läheisyys elämässäni on muuttunut sarjaksi arvaamattomuuksia, joihin minun tulee vastata rauhaisasti, rauhalla, hermosto hermostolle kommunikoiden. Potku päähän, varpaat sieraimiin, kieli silmään, kynsi korvaan, nenä napaan, kuolaa kuolaa ja räkää räkää. Kaikki tämä on muuttunut normaaliksi osaksi normaalia ja jatkuvaa ruumina olemisen tasoa. Sellaiset intimiteetin tasot, jotka teoksessa pääsevät nähtäville, outoudet, jotka pääsevät päivänvaloon, ovat tavalla tai toisella jo osa päivittäistä elämääni, ja reaktioni tällaisiin tapahtumiin on laimea tai loiventunut. Mietin teoksen asettamia intimiteetin kysymyksiä ja sitä, mikä itselleni on yhä intiimiä? Millaista on ruumiillinen intimiteettini tässä elämäntilanteessa tahtoikää lähentyvän taaperon kanssa? Entäpä intimiteetti minulle esiintyjänä kyseisessä teoksessa?

Näen myös kanssaesiintyjieni, teoksen koreografi Laura Jantusen ja tanssija Pääsky Miettisen leikillisyyden ja imun kohti tällaista söpöyden ja lääväilyn rajamailla lymyvää intimiteettiä. Näen jonkinlaisen läväyttämisen potentiaalini ja siihen kohdallani kytkeytyvän pidäkkeen ja piilottamisen. Sellaisen leikillisen tilan, jonka olisin voinut ottaa ja jonka koen ottaneeni soolopraktiikassani, jossa vastaan työskentelystäni ainoastaan itselleni. Tässä kyseisessä esitystapahtumassa ja sen tallenteessa koen liikepraktiikan harjoittamisen tai ennemminkin suorittamisen ja elämän olosuhteen tulleen itseni ja teoksen maailman väliin, luoden elmukelmumaisen kalvon itseni ja *Outoliinin* välille. Ehkäpä ruumiillinen intimiteettini onkin tuolla työskentelyn hetkellä saavuttanut omat olevaisuuden laitansa siinä mielessä, etten ole kyennyt jakamaan intiimiä tilaani kanssaesiintyjieni kesken? Ehkä jatkuva intimiteetin vaade vanhemmuuden kontekstissa on syönyt oman intimiteetin kapasiteettini loppuun siinä määrin, ettei halua vastaavaan suhteisuuteen ole ollut jäljellä muissa yhteyksissä. Lapsen kanssa intiimiin suhteeseen asettuminen on erikoinen tila sikäli, ettei se useinkaan vastaan toiveisiini intimiteetin laadusta, mutta täyttää silti tarpeeni läheisyydestä ja kuluttaa jopa intimiteetin loppuun.

Prosessin seuraamuksena *Outoliini* on kuitenkin pesiytynyt syvälle kokemuksellisuuteni kerroksiin. Teoksen esityksiperiodin aikana ja sen

jälkiaallokossa olen nauttinut sellaisesta söpöydestä ja kirkkaasta pirskahtelevaisuudesta, joka on usein luonteenlaadulleni ja ruumiillisuudelleni mahdoton ja ällöttävä paikka ja, jota univajeinen ajelehtiva ajatuksenjuoksuni karttaa kuin ruttoa. Possuvideot ja päivittäiset puolisolle esitetyt vitsikkäät tanssit, ovat uineet takaisin elämäni ja jopa lapseni puhuu outoliinia, Hemuliini, kisuliini, kenkuliini, mömmömmööö. Leikin tila on laajentunut. Mietin söpön, oudon ja groteskin välimaastoa ja rajapintoja. Sitä kuinka subjektiivista näiden kokeminen on, mutta kuinka kulttuuris-sosiaalisesti arvolatautuneita ja hienovaraisia ovat koodistot, jotka näitä rakentavat ja sallivat. Kuinka taaperolla räkäinen poski ja julkinen kakkaaminen ovat normi ja osa söpöyttä. Kuinka leikin lomassa päästetty pieru tuottaa kokemuksen sellaisesta hauraasta itsesäätelyn harjoittelusta, joka herättää halun osoittaa hellyyttä inhotuksen sijaan, mutta kuinka vastaava tapahtuma aikuisessa maailmassa voikin olla hyvin eri tavalla häilyvä ja riippuvainen monesta tilannetta määrittävästä tekijästä. Mietin kaikkea sitä pehmeää, höpsöä ja suuntautumaton tässä prosessissa. Mietin Jantusen kirjoittamaa tekstiä käsiohjelmassa:

“OUTOLIINI WAS BORN OUT OF LOVE

Outoliini (eng. Oddling) is a semi-autobiographical dance performance. It was born out of the need to research the odd ways of showing love to another being.” (Outoliini. Käsiohjelma.)

5.8. Sheena McGrandles, vapaaehtoinen lapsettomuus ja pois tippunutta

kaivata vanhaa elämäänsä

-> monster mommy

Illan loppukevennys

Vauvalaulu yhteislaulu

Jäähdyttely

Sataaa

Birthing song

(*sharing 2*) lähenee loppuaan, on taas patjalla makoilua niinkuin alussa. Taakse jäävä demo tuntuu vyörytykseltä ja hepulilta. On hikistä. Laulan tuutulaulua,

rauhoitellen yleisöä ja itseäni. Mietin samanlaista makoilua samanvärisellä patjalla avauskohtauksessa Sheena McGrandlesin teoksessa *Dawn*, joka esitettiin osana Liikkeellä Marraskuussa festivaalia 2022. Mietin teoksen muotoa, joka on koreografisesta praktiikasta nouseva, tanssitaiteen alueella tapahtuva autofiktiomusikaali. Katson *Dawnin* esitystallenteen. Teoksen riehakkuus kytkeytyy omassa työssäni väreilevän risky playn käsitteen kanssa. Patjalla pomppuillaan ja painitaan erinäisten lisääntymisoikeuksiin ja ympäristöön liittyvien kysymysten ja valintojen kanssa. Kysymisen ruumiillisuus ja erinäiset vastausten sarjat tuntuvat tunnistettavilta. McGrandles on omaksunut kehittämänsä ruumiinpraktiikan oheen elämäkerrallisia muotoja, jotka rakentavat teoksen tekstuaalisen ja musikaalisen tason. Mietin oman demoni kerronnallisuutta ja esitysrungon oheen rakentunutta Spotify-soittolistaa sekä hybridihahmoni rakastumista mikrofoniin ja omaan ääneensä. Pohdin, onko (*sharing2*) ottanut jonkinlaisen leikki-musikaalin muodon?

Lisääntymisen tematiikkaa moninaisesti tutkiva kokonaisuus puhuttelee minua syvästi. Vuoropuheluun asettuvat kokemukset niin abortista, perheellisyydestä, kuin vapaaehtoisesta lapsettomuudestakin. Nämä rinnakkain asetellut erinäiset positioitumiset keskustelevat teoksessa myös ympäristön ja kulttuuristen olettamien kanssa, luoden kiinnostavia näkökulmia lisääntymisen kysymyksiin. Teoskuvauksessa *Dawnin* luomia asetelmia kuvataan seuraavasti:

”DAWN tutkii erilaisia näkemyksiä vanhemmuudesta sekä sitä voimaa, joka lapsella on toivon symbolina. Mistä kumpuaa inhimillinen tarve perheenmuodostukseen? Kenellä on oikeus ja mahdollisuus lisääntymiseen? Millaisia toiveita heijastamme lapseen, joka osana uutta sukupolvea voisi pysyvästi mullistaa tämän perinteisten perherakenteiden ja roolijakojen yhteiskunnan?” (Liikkeellä Marraskuussa kotisivu 15.4.2024.)

Kertomuksien koskettava moniäänisyys suhteessa lisääntymisoikeuksiin osuu kohdallani keskeiseen kokemukseen, jonka haluan tässä vielä tunnustaa. Olen tätä nykyä biologinen vanhempi, mutten ole koskaan kokenut tarvetta biologiselle suvun jatkamiselle ja family abolition -perinteen mukaisesti pyrin ravistelemaan biologisen ydinperheen mallia, vaikka sellaisen sisällä teknisesti elänkin. Aiempi vakaumukseni on myös ollut lähempänä ympäristösyistä vanhemmuudesta pidättäytyviä ryhmiä ja liikkeitä kuten VHEMT (Voluntary human extinction movement), Birthstrike ja GINK (Green Inclinations, No Kids). Edellä mainitut globaalisti levinneet liikkeet, joiden taustalla vaikuttavat, niin ihmis- kuin luontokeskeisetkin ajattelumallit ja teoriat, resonoivat myös McGrandlesin teoksen hahmojen ajattelussa, teoksen kuoron koostuessa vapaaehtoisesti lapsettomien hahmojen joukosta.

Avatessani tätä ajatusten piiriä itselleni *Dawnin* siivittämänä uudelleen kirjoittaessani tätä opinnäytettä, ajattelen sitä, kuinka esitetty hypoteesi tuntuu ajassamme yhä olevan, että vapaaehtoinen lapsettomuus on valinta, joka vaatii perustelun. Enkä väitä, ettei näin kulttuurisesti yhä olisikin, mutta itselleni kokemus lisääntymisestä on suorastaan päinvastainen; vaatii kognitiivista dissonanssia, naiivia optimismia tai oman ajattelunsa radikaalia ravistelua, jotta kaiken annetun ympäristötutkimustiedon valossa ja siitä huolimatta perustelee itselleen ja muunlajiselle ympäristölleen lapsen hankinnan. Tätä perustelua en ole pystynyt itselleni, ympäristölleni tai lapselleni rakentamaan ja ehkä osittain juuri tästä syystä jaksan pyöritellä vanhemmuuden ja lisääntymisen tematiikkaa työssäni yhä uudelleen ja uudelleen avaten jatkuvasti ovia kokemuksellisuuteni sanoittamiselle ja kontekstoinnille sekä toisten tulokulmien tarkastelulle. Pohdin myös sitä, kuinka tämä asemoitumiseni resonoi tavassani äitiä ja olla vanhempi.

Onnekseni löydän asioita, ilmiöitä, ajatuksia, teorioita ja taiteilijoita, joihin nojata. Even Minnin pohdinnan mukaisesti elämä vaurioituneella planeetalla monilajista yhteistyötä tehden tuntuu nousevan kaiken keskiöön. Minn käsittelee työskentelyssään muun muassa ei-binäärisen vanhemmuuden löytämistä ja harjoittamista, joka ei rajoitu ihmisten välisiin suhteisiin. Raskauden ruumiillisuutta käsittelevässä tekstissäni esiin nostamani Minnin radioessee *Äitini on Alien*, jonka punoma vanhemmuuden maasto rakensi omalle raskauden kokemukselleni ja ajattelulleni merkittävää samastumispintaa ja kannatteli hetkissä, joissa koin vieraantuneisuutta ruumiistani tai ympäröivästä todellisuudesta – rakentaa myös näitä lajienvälisiä toisinkytkentöjä vaurioituneella planeetallamme. Ja vaikka oma vanhemmuuden ruumiillisuuden tutkimukseni pureutuukin lapseni kautta ihmisvanhemmuuteen, jossa tämä lajienvälisyys ei visualisoidu suorana kytköksenä, ajattelen sen vaikuttavan vahvasti näkökulmiini, joissa toistuvat niin ihmiseläimyyden kokemuksen ruumiillistaminen, yhteiskunnan normien kyseenalaistaminen ja toisin tekeminen, kuin feministiseen family abolition -perinteeseen kiinnittyminenkin.

Minn purkaa viittaamassani radioesseeessä ajatuksia tästä sukulaisuudesta ja geneettisestä lajipuhtaudesta todeten: ”Minun olemassaoloni on lukemattomien symbioosien summa (*Äitini on Alien* 2018).” Donna Harawayn symbionttilajeja käsittelevään spekulatiiviseen fiktion *Staying with the trouble* nojaten hän jatkaa:

”Harawayn mielestä feminismiin tärkeä tehtävä olisi nyt murtaa välttämättömänä pidetty suhde sukulaisuuden ja biologisen lisääntymisen välillä. Pelkästään geneettisiin sukulinjoihin pohjaava perhekäsitys on auttamattoman patriarkaalin ja pitää yllä käsitystä ihmisestä luomakunnan kruununa.

Asuttavan planeetan tulevaisuuden kannalta meidän pitää nähdä sukulaisuutemme laajemmin.” (*Äitini on Alien* 2018.)

”Me olemme jo symbiontteja, sillä symbioosi on elämän perusstrategia (*Äitini on Alien* 2018).” Minn toteaa ja tämän pohdinnan kautta palaan ajatuksiini symbioottisesta suhteesta sikiöön raskauteni aikana sekä tuon hetkisiin ajatuksiini tulevasta vanhemmuudestani. Minun on alusta saakka ollut vaikeaa kokea olevani äiti tai vanhempi lapselleni. Ei kuitenkaan niin, ettenkö voisi puhua itsestäni vanhempana tai asettua muodollisesti tähän rooliin. Kokemukseni ei myöskään yhdisty katumukseen tai rakkaudettomuuteen suhteessa lapseeni, päinvastoin, koen, että yhteytemme on syvä ja vahva. Olen yhdistänyt haasteellisuuden moneen tekijään. Ensi kädessä siihen, etten ole koskaan varsinaisesti halunnut biologisia lapsia, vaan näen vanhemmuuden elämäkumppanuutena, sitoutuvuutena ja vastuuna ennen halua, mutta tätä seuraten myös yleisesti tunnustettu ajatus nimenomaan omasta lapsesta ja täten jollain tavalla omistavasta suhteesta lapseen on minulle vieraannuttava. Olenkin monesti kokenut synnyttäneeni itselleni sisaruksen ja vaikka ensi istumalta ajatus on hupsu, on siinä myös voimaa. Olen kokemuksen myötä enemmän kanssa kuin omistaja, enemmän oppimassa kuin projisoimassa haluani, enemmän neuvottelemassa kuin käyttämässä valtaani, enemmän jotain ja-ja-ja.

LOPPU

POIS TIP

PU

NUT

T A

Kertomus djstä -> hormonaalinen muutos

Tytöt - > taustatanssijat tai kanssatanssijat

Arka smurffi

Transsitranssit

keppari ja synnytyyyys

Hormonal life

Sukupuolen ghostaaminen biisi

Pissaaminen ja kuolaaminen, vuotava keho

Ääneen lukeminen, heippakamu, glitchfeminismi, preciado, queer objects

Synnytysnäytelmä

Sukupuolettomuus glitchinä

Haluttomuus glitchinä

Uhma glitchinä esityksessä

Kanssasäätelijän hakeminen

Huoltajan hakeminen

Lepääminen pallon päällä

Pallon lepääminen naaman päällä

Kävely-tila-havainto

Sex fantasy tuning

Being with the skin

Being with the objects

Being with what is there in life

Being with what is not there in life

PISSATAUKO

6. LOPPUPÄÄTELMÄT

Jäähdyttelen tuntojani (*sharing 2*) demoprosessista kirjoittaessani näitä loppupäätelmiä ja kahlatessani läpi koko maisteriopintojen parissa kuljettua matkaa. Oloni on hengästynyt ja voipunut, hämmentynytkin tämän kaiken päätteeksi. Tempoisuuteni asettuu kohti tunnistettavaa verkkaisuuttani pakottautuessani kiinteään suhteeseen läppärimini näppäimistön kanssa. Kirjoittaminen etäännyttää minua vallitsevasta vanhemmuuden olosuhteesta ajatusten asettuessa toisaalle, ruumiin pysähtyessä, mutta palauttaa kokemuksen kenttään sumuisinakin näyttäytyneitä hetkiä matkan varrelta, piirtää esiin kaaren. Teksti todentaa sellaista vanhemmuuden ruumiillista ulottuvuutta, joka osittain on alkanut jo häilyä lapsen taas kasvaessa. Koen yhtäkkistä kiitollisuutta siitä, että olen saanut dokumentoida vanhemmuuteni varhaisia vaiheita tällaisessa muodossa, taiteellisesta praktiikastani käsin ja siitä kirjoittaen. Palaan kirjallisen työni alussa asettamiini ajatuksiin työni ajallisuudesta ja leviämisestä osaksi jatkuvaa pidempiluoontoista työskentelyprosessia. Mietin kuvataiteilija Hertta Kiiskyä, joka kuvaa töissään läsnäoloa ja ajan kulumista yhdessä tyttäriensä, veljen tyttärensä ja koiriensa kanssa. Kiiskin työ puhuttelee minua tällä ajallisella tasollaan, joka omaa praktiikkaani mukailten kiinnittyy hänen lastensa kasvuun ja kehitykseen. Kiiskin antamissa haastatteluissa ja näyttelykuvauksissa toistuu elämisen rajallisuuden muistamisen rakentama intensiteetti. Lapseni kasvaessa koen myös lähestyvänä Kiiskin töiden asetelmaa, jossa kysymykset kollaboraatiosta ja kreditoinnista nousevat yhä keskeisemmiksi lapsen toimijuuden vahvistuessa. Lapsi muuttuu muusasta kanssataiteilijaksi – työn etiikan kysymykset laajentuvat. Mietin, millaisiin suuntiin työni on matkalla.

Ihastelen *Alienbaby* -esitysrunkolistalleni jäänyttä runsasta materiaalia, kaikkia kulmia, joihin voin tarttua. Aion jälleen työn jatkuessa toistaa tutuksi havaittua kaavaa ja viedä studioon kaikki rippeeni ja romppeeni – ylijäämän tästä prosessista. Tällainen työskentelyn tapa toistuu myös kirjoittaessani tätä opinnäytettä tai tuota *Alienbaby* -esitysrunkoa, jolle viimeisimmän demoprosessini rakensin. Avaan työpöydältäni tiedostoja, poimin materiaalia, pohdiskelen ja asettelen. Tästä sommittelusta nousevat seuraavat sanat, ajatukset ja taiteelliset ehdotelmat. Mietin laajentumisia, nyrjähtämissä, outouksia, äänneitä, ääniä ja äänellisyyksiä työssäni. Leikki-musikaali on muodostunut

arkeani piirtäväksi olosuhteeksi, jossa minä ja lapseni esiinnyimme. Työn sisäisyydestä ja elämän olosuhteesta nouseva äänellisyys ja laulavuus on kuitenkin myös esiintyjäntyöllinen suunta, joka kurottaa jälleen oman taiteellisen praktiikkani yli, sillä olen menossa Teo Ala-Ruonan tulevan teoksen kuoroon laulamaan – jokin valuu ja laajenee taas toisaalle ja nämä valumat ruokkivat toisiaan.

Monet asiat saavat jatkua. Saan jatkaa työtäni Jantusen kanssa ja suuntautumattomuuden äärellä tutkien töidemme yhteneviä kosketuspintoja. Vanhemmuus jatkuu. Praktiikka syvenee. On niin paljon luettavaa, opiskeltavaa, syvennyttävää, monia mahdollisia suuntia. Kollega on muuttanut naapuriin. Maailma on mennyt sijoiltaan. Mietin Hirvasen mentorointikirjeessään esittämiä kysymyksiä työni suunnista:

”Mitkä ovat tällä hetkellä haaveitasi työsi suunnan ja kontekstin suhteen - mitkä ovat paikkoja, yleisöjä, tilanteita, kohtaamispisteitä, joihin haaveilisit työsi matkaavan? Näiden tunnistaminen voi joko ohjata tai estää meitä sisäisesti - haaveet myös muuttuvat, ja ottavat toteutumisessaan muotoja, joita emme osanneet kuvitella.” (Hirvanen 22.12.2021.)

Vakavoidun ja tavoittelen muodollisempia ajatuksia. Koen maisteriopinnoissani saavuttaneeni omaan taiteelliseen toimijuuteeni kohdistuneita odotuksiani taiteilijaidentiteetin vahvistumisesta sekä soolopraktiikan muotoutumisesta. Työni on opintojen aikana saanut jatkua ja kehittyä useissa eri ajallisissa kerroksissa, sekä juurtua osaksi esiintyjäntyöllistä strategiaa ja toisten ohjaamisessa taiteellisissa töissä toimimista. Haaveet eivät täten ole näennäisesti muuntuneet suhteessa tekemääni lähtöasetelmaan, mutta ovat ehdottomasti ottaneet muotoja, joita en ole osannut kuvitella.

Tanssijantaiteen koulutusohjelman tarjoamat materiaaliset resurssit ja tarjottujen kurssien laboratoriomaiset työskentelyolosuhteet ovat ohjanneet työtäni vahvasti kohti kokeilevaa ja käytännöllistä otetta. Nämä opintojen asettamat reunaehdot kietoutuneena leikin tilan laajenemiseen vanhemmuuden rakentaman olosuhteen myötä, ovat osaltaan auttaneet kokeilemaan rohkeasti erilaisia suuntia taiteellisessa työskentelyssä. Kerronnallisuus, humoristinen ote ja äänen käyttö ovat näkyneet aiemmassa työskentelyssäni häivähdyksinä, mutta muuttuneet nyt työtäni hallitsevaksi olosuhteeksi. Leikin tila ja esityksen rakentaminen hybridihahmostani käsin mahdollistavat itselleni myös uudella

tavalla erinäisten taidollistenkin elementtien kokeilua ja tuomista osaksi teoksen tekemistä. Uusien taitojen harjoittelu ja itsensä vieminen esiintyjänä vieraille kentille tuntuu lähentyvän tilaa, josta käsin lapsenikin havainnoi, harjoittelee ja tutkii maailmaa ja itseään – kasvaa.

Peilaavat kytkökset kentän toisiin toimijoihin ja heidän työhönsä, ovat lujittaneet oman tekijyyteni pohjaa. Suhteisuuksiin asettuminen on tuonut työn piiriin rikasta ajattelua ja monia keskenään keskustelevia ja toisaalta toisinaan ristiriitaisinakin näyttäytyviä mahdollisuuksia. Ei ole sinänsä uutta tai erikoista, että samalla kentällä toimivat taiteilijat kiinnostuvat samoista teorioista, praktiikoista, tekijöistä tai teoksista, mutta mietin silti paljon jälkiä, polkuja, kytköksiä ja verkkoja, joiden päällä oma ajatteluni lepää ja sitä kuinka itselleni juuri tämä verkko piirtää näkyväksi ja tarkentaa omaa työtäni ja sen suuntaisuuksia. Tällainen rihmaisuus ja kanssataiteilijoiden työn tarkempi tarkastelu paljastaa, myös heidän työnsä verkkoja, läpäiseviä, yhdistäviä ja aina vain laajentuvia kytköksiä.

Työni teorettinen viitekehys onkin lähtenyt avautumaan juuri näiden konkreettisten kytkösten ja työn materiaalisuuksien ohjaamana prosessin sisäisyydestä. Seuraavaksi toivon työni asettuvan vielä tiiviimpään dialogiin teorian ja tutkimuksellisen otteen kanssa. Ja vaikka tulokulmani kysymyksiini vanhemmuuden ruumiillisuudesta ovat tässä hetkessä olleet taiteellisia ja vahvasti subjektiiviseen kokemukseeni nojaavia, toivoisin tulevaisuudessa laajentavani työn tutkimuksellista puolta myös eri tieteenaloja kohti. Aihealueeni yhteiskunnallisista ja kulttuurisista kytköksistä johtuen, koen nojaavani laajalle levittäytyvään teorettiseen kenttään. Muun muassa sukupuolentutkimus, sosiologia, queer-tutkimus, kasvatustieteet ja psykologia ovat tieteenaloja, joiden parissa vanhemmuudesta tuotettua tietoa ja tutkimusta on valtaiset määrät ja asettuminen tiiviimpään vuoropuheluun tämän kentän kanssa, voisi avata äitimisestä ja vanhemmuudesta kiinnostavia, taiteellista työtäni tukevia kulmia.

Omassa työskentelyssäni olen myös ollut ja olen yhä kiinnostunut tutkimaan esitystä näyttämöä laajempaa tapahtumana, joka voi ottaa erilaisia muotoja, syvyyksiä ja tapoja ilmetä. Soolotyöskentelyn ja oman taiteellisen praktiikan rakentumisen vaiheet ovatkin avanneet lisää tilaa oman työn tapahtumisen ajattelulle erilaisissa konteksteissa. Erilaiset kohdennetut yleisöt tai vanhemmuuden ruumiillisuuden taiteellinen tutkiminen

moninaisia vanhemmuuksia yhteen tuovissa ympäristöissä, esimerkiksi yhteisötaiteen alueelle laajentuen voisi olla seuraava työlleni kiinnostava ja merkityksellinen suunta.

Mietin kirjoittamista ja sen ruumiillisuutta. Hampaat on kaivettu kiristäneistä leukaperistä, mutta hankaavuus ja puristeisuus ovat silti olleet läsnä tämän kirjallisen työni loppuunsaattamisen prosessissa ja kirjoituksellisten tekstuurien kitkaisilta tuntuvissa suhteissa. Olen tasapainoillut hybridihahmoni erilaisten halujen ristipaineessa kirjoittajaääneni kanssa, mutta nauttinut tilan tekemisestä monen suuntaisille tuntuuksille. Toivon kuljettavani kirjoittamisen praktiikkaa mukanaani tiiviisti seuraavissa työni vaiheissa, jotta nämä äänellisyydet ja kirjoittamisen itsessään rakentama hahmoisuus saavat yhä jatkoa, palaten Teo Ala-Ruonan *Somatic Speculative Fiction* -kurssin kysymyksiin ruumiinkokemuksen muovaamisesta kirjoittaen. *Alienbaby* -tiedosto ja siitä käsin avautuneet muodot ja maastot, vahvistavat kirjoittamisen kytköstä taiteelliseen praktiikkaani, jossa valokuva-albumi metodina yhdistyy nyt esitysrungon visuaaliseen kirjoitusotteeseen. Ajattelenkin *Alienbaby* -tiedoston muodon ja (*sharing 2*):n villin, rönsyilevän esittämisen tavan olevan suorassa suhteessa toisiinsa ja toivon työni seuraavissa vaiheissa syventäväni tätä kytköstä entisestään. On kiinnostavaa nähdä, kuinka praktiikka itsessään informoituu tästä tekstuaalisesta kytköksestä ja ottaa mahdollisesti itselleni vielä tuntemattomia suuntia. Kirjallisen opinnäytteeni puitteissa tapahtunut taiteellisen praktiikan sanoittaminen ja reflektointi, on auttanut luomaan kytköksiä toisiin taiteellisiin praktiikoihin ja mahdollistaa myös soolotyöskentelyn asteittaisen laajentumisen jaetuksi praktiikaksi. Seuraavaksi toivon tislavani opinnäytteeni rakentamista tekstuaalisista kerroksista ainesta taas takaisin kohti työn praktisia osia. Tietyt harjoitteet ja viritykset, ovat esimerkiksi saaneet jo selkeitä ja jaettavissa olevia muotoja, kun taas toiset vielä etsivät tapaansa jäsentyä kohti kollektiivisia työn vaiheita. Kanssaopiskelijoistani yksi kysyykin, voisinko seuraavaksi tehdä ryhmäteoksen, johon hän voisi osallistua esiintyjänä. Toinen kysyy, josko hän voisi päästä myös, sanojensa mukaan, vaikka statistiksi, koska meno vaikuttaa hauskalta. Ehkä kaiken tämän kirjallisen työn puitteissa tapahtuneen työni artikuloinnin myötä, kykenen jatkamaan praktiikkani harjoittamista myös muiden kanssa – leikkimään esitystä, esittämään leikkiä, rakentamaan työlle uusia suuntia, joita en osannut kuvitella.

Tunnustelen, kuinka kevät ja selkäni ovat puhjenneet kukkaan kirjoittaessani näitä loppupäätelmiä. Lapseni lemmikkikärpänen on herännyt talviuniltaan ja livahtaa

ikkunasta tekemään päivittäisen lentonsa. Minun ja lapsen välisyydessä on vähemmän liimaa ja enemmän omaa elämää, sitkoa ja katkoa. Lapseni osaa kirjoittaa nimensä kirjaimet ja riimitellä tuntemaansa biisiin uusia säkeitä. Hän pyytää sulkemaan kylpyhuoneen oven jäädessään yksin suihkuun. Jätän oven raolleen. Libidossani on tapahtunut hormonaalinen räjähdys ja tämän opinnäytteen loppuun saattaminen on ollut siksi ajoittain haastavaa. Ikään sitoutumatonta teiniyttä lapsessani ja minussa. Istumme suihkussa ja juomme simaa. Se on kimmeltävää keltaista juomaa. Palaan keltaisiin ja Hirvaselta saamani mentorikirjeen loppulauselmaan: “Tulen kävelyttä, kuu hehkuu kelmeän keltaisena. Mietin keltaisen sävyjä, tuhansia. Meripihka, nisäkäsuvauvan pissa, persikka, sitruuna, voikukka, kulta.” (Hirvanen 22.12.2021.) Minä jatkan: Keltaiset kusen hajuiset narsissit, pottaan unohtunut pissa.

LÄHTEET

Esitykset:

Babymmalian. Konsepti ja esitys: Anni Puolakka and Teo Ala-Ruona. Äänisuunnittelu: Miša Skalskis. Dramaturginen tuki: Martta Jylhä. Äänitekniikka: Linda Lazarov. Valosuunnittelu (HAM): Kristian Palmu. Pukusuunnittelu (HAM): Sini Saavala. Vapaan Taiteen Tila. Helsinki. 2022. HAM-gallery. Helsinki. 2023. Ensi-ilta: Syyskuu 2022, 'Parting With Return (You're so Busy) 'at Vapaan Taiteen Tila, Helsinki.

Cosmic Latte. Ohjaus ja konsepti: Sonya Lindfors. Työryhmä: Deogracias Masomi, Ima Iduozee, Pauliina Sjöberg, Geoffrey Erista, Sonya Lindfors, Erno Aaltonen, Jussi Matikainen, Sanna Levo, Esete Sutinen. Koreografin assistentit: Pauliina Sjöberg ja Esete Sutinen. Tila- ja valoassistentti: Sofia Pallillo. Tekstit: työryhmä. Näyttämöllä: Deogracias Masomi, Ima Iduozee, Pauliina Sjöberg, Geoffrey Erista, Sonya Lindfors. Zodiak, Helsinki. Ensi-ilta: 15.5.2018.

Cutlass spring. Konsepti ja esitys: Dana Michel. Taiteelliset aktivaattorit: Ellen Furey, Peter James, Mathieu Léger, Heidi Louis, Roscoe Michel, Karlyn Percil, Yoan Sorin, Alanna Stuart. Äänikonsultti: David Drury. Valosuunnittelu: Karine Gauthier. Tekninen vastaava: Karine Gauthier. Liikkeellä Marraskuussa, Stoa, Helsinki 2019. Ensi-ilta 2019, Montreal, Kanada.

Dawn: a musical on reproduction. Konsepti: Sheena McGrandles. Konseptin toteutus: Sheena McGrandles, Moss Beynon Juckes, Claire Vivianne Sobottke, Emeka Ene, Stellan Veloce, Marta Forsberg. Kuoron ohjaus: Colin Self, Claire Vivane Sobottke (Helsinki). Kuoro: Olympia Bukkakis, Marek Polgesek, Emeka Ene, Valerie Renay. Kanssa konseptointi, dramaturgia: Mila Pavicevic. Valosuunnittelu: Annegret Schalke. Lavastus- ja pukusuunnittelu: Michiel Keuper, Martin Sieweke. Liikkeellä Marraskuussa, Tanssin talo, Helsinki 2022. Ensi-ilta 25.9.2021, Heizhaus Berlin osana Coming of age festivaalia.

Hakuvideo 1. Konsepti ja esiintyminen: Pauliina Sjöberg. Helsinki. 2021.

Hakuvideo 2. Konsepti ja esiintyminen: Pauliina Sjöberg. Helsinki. 2021.

Mike. Tekijä ja esiintyjä: Dana Michel. Taiteelliset aktivaattorit: Viva Delorme, Ellen Furey, Peter James, Heidi Louis, Tracy Maurice, Roscoe Michel, Karlyn Percil, Yoan Sorin. Lavastuskonsultti / Tekninen johtaja: Romain Guillet. Äänikonsultti: David Drury. Liikkeellä Marraskuussa, Caisa, Helsinki 2023. Ensi-ilta 19.5.2023, Kunstenfestivaldesarts.

Outoliini / Oddling. Koreografi: Laura Jantunen (koreografian maisteriohjelma, taiteellinen opinnäyte). Säveltäjä: Leevi Räsänen (sävellyksen maisteriohjelma, SibA). Valosuunnittelu: Ilmari Pesonen (valosuunnittelun maisteriohjelma, taiteellinen opinnäyte). Lavastus: Miina Kujala (esittävien taiteiden lavastuksen maisteriopiskelija). Dramaturgi: Pipsa Enqvist (esitysdramaturgian maisteriopiskelija). Esiintyjät: Pauliina Sjöberg (tanssijantaiteen maisteriohjelma, taiteellinen opinnäyte), Pääsky Miettinen

(vierailija) ja Laura Jantunen. Esiintyjä harjoituskauden aikana ja äänen harjoituksellinen apu: Sofia Keto-Tokoi (musiikkikasvatuksen koulutusohjelma, SibA). Teatterikorkeakoulu, Helsinki. Ensi-ilta: 13.2.2023.

Philia. Dramaturgia, koreografia ja ohjaus: Marika Peura ja Anni Puolakka. Äänisuunnittelu: Miša Skalskis. Esitys: Teo Ala-Ruona, Marika Peura, Anni Puolakka, Pauliina Sjöberg ja Miša Skalskis. Kutomo, Turku. Ensi-ilta 27.11.2019 osana XS-festivaalin ohjelmistoa.

(*sharing 1*). Konsepti ja esiintyminen: Pauliina Sjöberg. Helsinki. 2022.

(*sharing 2*). Konsepti ja esiintyminen: Pauliina Sjöberg. Helsinki. 2023.

Suckling animal sibling. Konsepti: Anni Puolakka. Esitys: Anni Puolakka, Marta Trektere, Alexander Iezzi. Musiikki: Anni Puolakka ja Alexander Iezzi. W139 (Amsterdam). Ensi-ilta: 2017.

Water Motor. Koreografia ja esitys: Trisha Brown. Babette Mangolten taltiointi Watermotor vuodelta 1978 <https://nivel.teak.fi/adie/references/mangolte-1971/>

we share waters. Konsepti ja esiintyminen: Pauliina Sjöberg. Teatterikorkeakoulu, Helsinki. Ensi-ilta: 30.11.2021.

Näyttelyt:

Faust. Anne Imhof. Anne Imhof, yhteistyössä: Franziska Aigner, Billy Bultheel, Frances Chiaverini, Emma Daniel, Eliza Douglas, Josh Johnson, Mickey Mahar, Lea Welsch. Esiintyjät: Franziska Aigner, Jackson Beyda, Billy Bultheel, Frances Chiaverini, Carla Daher, Emma Daniel, Alexandre Diop, Eliza Douglas, Busy Gangnes, Thilo Garus, Josh Johnson, Melissa Livaudais, Mickey Mahar, Enad Marouf, Stine Omar, Theresa Patzschke, Lea Welsch. Musiikillinen konsepti ja tuotanto: Billy Bultheel. Sävellys: Franziska Aigner, Billy Bultheel, Eliza Douglas, Anne Imhof. Pukusuunnittelu: Eliza Douglas, Anne Imhof. Valokuvat: Nadine Fraczkowski. Koirat: Ares Ayman, Astrea Sunshine, Beladith, Bivien, Rio Bianco, Nefertiti. Saksan paviljonki, Venetsian biennaali, Venetsia. 13.5.2017 – 26.11.2017.

vauva.fi. Lucia Leuci, MSL (Antti Jussila & Jari Kallio), Jaakko Pallasvuo, Anni Puolakka. Titanik galleria, Turku. 3.5.2019 - 2.6.2019.

Kirjat:

Ahmed, Sara. 2006a. *Queer Phenomenology: Orientations, Objects, Others*. Durham: Duke University Press.

Foucault, Michel. 2010. *Seksuaalisuuden historia*. Kaisa Sivenius. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Haraway, Donna. 2016. *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chuthulucene*, Durham and London: Duke University Press.

Lewis, Sophie. 2021. *Full surrogacy now: Feminism Against Family*. London: Verso.

Muñoz, José Esteban. 2009. *Cruising Utopia: The Then and There of Queer Futurity*. New York: New York University Press.

Nelson, Maggie. 2018. *Argonautit*. Suom. Kaijamari Sivill. Helsinki: Kustantamo S&S.

Preciado, Paul B. 2022. *Testonisti. Farmakopornografisia tunnustuksia*. Suom. Anna Nurminen. Helsinki: Tutkijaliitto.

Preciado, Paul B. 2023. *Voiko hirviö puhua?*. Suom. Anna Nurminen. Helsinki: Tutkijaliitto.

Russel, Legacy. 2022. *Glitchfeminismi – Manifesti*. Suom. Liisa-Irmelen Liwata, Iida Nissinen, Henrik Pathirane, Aurora Ala-Hakula, Oona Rohde, Iina Tossavainen, Juuli Tykyrä, Vishnu Vardhani Rajan & Taneli Viljanen. Helsinki: Tutkijaliitto.

Esseet:

Sjöberg, Pauliina. Raskauden ruumiillisuudesta, ennakkotehtäväsese. 2021.

Internetlähteet:

Michel, Dana. Mike. Liikkeellä Marraskuussa kotisivu. Haettu 15.4.2024.
<https://liikkeellamarraskuussa.fi/mike-2/>

Michel, Dana. Cutlass Spring. Liikkeellä Marraskuussa kotisivu. Haettu 15.4.2024.
<https://liikkeellamarraskuussa.fi/cutlass-spring-2/>

McGrandles, Sheena. Dawn. Liikkeellä Marraskuussa kotisivu. Haettu 15.4.2024.
<https://liikkeellamarraskuussa.fi/dawn/>

Peura, Marika & Puolakka, Anni. XS-festivaali, Ehkä kotisivu. Haettu 15.4.2024.
<https://www.ehka.net/xs-marika-peura-ja-anni-puolakka-phia>

Ala-Ruona, Teo. Ala-Ruona kotisivu. Haettu 15.4.2024.
<https://teoalaruona.net/babymmalian/>

Outoliini. Taideyliopiston tapahtumakalenteri. Haettu 15.4.2024.
<https://www.uniarts.fi/tapahtumat/outoliini/>

Palo, Olga. 2023. *Perutaan perhe*. Ylioppilaslehti, verkkolehti 6/2023. Haettu 13.3.2024. <https://ylioppilaslehti.fi/2023/11/perutaan-perhe/>

Radioesseet:

Minn, Even. Äitini on alien, YLE Areena 14.10.2018. Käsikirjoitus ja puhuja: Even Minn. Ohjaus: Elli Salo, Äänisuunnittelu: Johannes Vartola. Kuraattori: Saara Kanerva Tamminen. Tuottaja: Juha-Pekka Hotinen. Ohjelma on osa Saara Kanerva Tammisen

kuratoimaa Kummia kaikuja - kokonaisuutta.

Podcastit:

Post-äiti. Soundcloud 2019-2020. Haettu 9.4.2024. <https://soundcloud.com/user-479122440>

Kuvat:

Kansikuva. Kuva: Iiri Poteri, 2021.

Käsiohjelmat:

Outoliini. Käsiohjelma. Teatterikorkeakoulu, Helsinki. Ensi-ilta: 13.2.2023.

Kirjeet:

Hirvanen, Maija. Hirvanen, sähköpostikeskustelu 22.12.2021.

Jokiniemi, Sonja. Jokiniemi, sähköpostikeskustelu 12.11.2021.

Jantunen, Laura. Jantunen, Suuntautumattomuudesta teossuunnitelma, sähköpostitiedosto 27.4.2023.

Muistiinpanot:

Työpäiväkirja / Puhelimen muistio / kalenterin muistiolehdet

